

RIKSADVOKATEN

ÅRSRAPPORT 2017

Innholdsfortegnelse

1	Leders beretning.....	4
2	Introduksjon til virksomheten og hovedtall	8
2.1	Innledning.....	8
2.2	Ressurser.....	10
2.2.1	Bemanning.....	10
2.2.2	Sykefravær	12
2.2.4	Økonomi	14
2.1.1	14	
2.2.5	Straffesaksbehandling	14
3	Årets aktiviteter og resultater	16
3.1	Måloppnåelse – oppsummering	16
3.2	Fagledelsen	17
3.3	Straffesaksbehandlingen.....	20
3.1.1	Saksmengde og restanser	20
3.2	Aktorater utført av statsadvokatene	23
3.3	Saksbehandlingstid og prosentvis måloppnåelse.....	23
3.4	Arbeidet mot økonomisk kriminalitet	28
3.5	Politiets innsats mot organisert kriminalitet.....	29
3.6	Oppsummering av statsadvokatenes inspeksjoner mv	29
3.7	Digital straffesaksbehandling og iretteføring	31
3.8	Påtalemyndighetens praktisering i henhold til "hurtigprosedyren" – soningsoverføring.....	31
3.9	Orientering om beredskapsordning.....	32
3.10	Saker fra Riksrevisjonen	32
3.11	Iverksatte og planlagte effektiviseringstiltak	32
3.11.1	Undersøkelserverktøy	32
3.11.2	Effektivisering av arbeidsprosesser	32

3.11.3	Digital arbeidsplass	33
3.11.4	Videokonferanseutstyr	33
3.11.5	Helelektronisk arkiv og journalsystem	33
3.12	Personalpolitikk og likestilling	34
3.12.1	Statsadvokater.....	34
3.12.2	Kontoransatte	35
3.12.3	Aktivitetsplikten	35
3.13	Kontakten mellom brukerne og forvaltningen.....	36
3.13.1	Brukerundersøkelse	36
3.13.2	Lærling.....	36
4	Styring og kontroll i virksomheten	37
4.1	Risikostyring.....	37
4.2	Sikkerhet	39
5	Vurdering av framtidsutsikter	41
6	Årsregnskap	43
6.1	Ledelseskommmentar årsregnskapet 2017	43
6.1.1	Formål.....	43
6.1.2	Bekreftelse	43
6.1.3	Vurderinger av vesentlige forhold.....	43
6.1.4	Tilleggsopplysninger	44
6.2	Prinsippnote årsregnskapet.....	45
6.3	Bevilgningsrapporteringen	45
6.4	Artskontorrapporteringen	46
6.5	Om de enkelte embeter	46
6.6	Sentrale avsetninger i 2017	47
6.7	Regnskapsoppstillinger og noter til regnskapet	48

1 Leders beretning

Hovedmålet for Riksadvokatembetet og statsadvokatembetene er å bidra til redusert kriminalitet ved målrettet og effektiv straffesaksbehandling og en god og hensiktsmessig fagledelse. Kravene til høy kvalitet og rettssikkerhet skal ivaretas. Disse målene ligger fast og vil i liten grad endres over tid.

Arbeidet i Den høyere påtalemyndighet har – og skal ha – betydning for vårt rettssamfunn.

Det totale omfang av den registrerte kriminaliteten har over tid falt i store deler av Europa, så også i Norge. Men de store tallmessige utslag kan knyttes til vinningskriminalitet. Etter vårt syn er det grunnlag for å hevde at vi de siste tiårene har sett tydelige innslag, også i vårt land, av

- bedre organisering, med økt profesjonalitet, spesialisering og fleksibilitet hos gjerningspersoner og større grad av samarbeid mellom ulike kriminelle nettverk,
- flere gjenger med egen tilhørighet, æreskodekser og brutal og voldelig internjustis,
- økt internasjonalisering og herunder økt mobilitet hos gjerningspersoner,
- økt bruk av avansert teknologi,
- økt brutalitet, og
- økt sammenblanding mellom illegal og legal virksomhet.

Globalisering/europeisering, en mindre homogen befolkning, formentlig ulik grad av felles, gjennomgående moraloppfatninger og et velferdssamfunn hvor materielle goder er en avgjørende målestokk for vellykkethet, kan trolig forklare atskillig av denne negative utvikling. Økende økonomiske og sosiale forskjeller mellom andre europeiske land og Norge gjør oss spesielt attraktive for den profittbaserte kriminalitet. Nedgangen i anmeldelser av såkalt mengdekriminalitet på flere områder, bl.a. grove tyverier fra villaer og leiligheter, er selvsagt gledelig, men gir ikke grunnlag for reduserte reaktive tiltak fra myndighetenes side.

Den beskrevne utvikling er ikke uten betydning for vår virksomhet. Påtalemyndighetens samfunnsoppdrag skal og må være tilpasset den tid vi lever i. Vi har som en overordnet rettesnor for vårt arbeid at

- strafferettssystemet, inkludert vår egen oppgaveløsning skal til enhver tid tåle dagens lys – også det kritiske lys,
- det humane preg innen strafferettspleien har en betydelig egenverdi og må beholdes,

- rettssikkerhet i vid forstand er av avgjørende betydning, ikke minst i et tillitsperspektiv, og det er ikke noen grunnleggende konflikt mellom god kriminalitetsbekjempelse og grunnleggende menneskerettigheter.

Men vi gir også uttrykk for at politiets og påtalemyndighetens rammebetingelser må være slik at etaten er i stand til å bekjempe kriminalitet på en adekvat og hensiktsmessig måte, som borgerne har tillit til. Her vil formentlig de fleste være enige i at hovedansvaret for dette perspektiv ligger hos lovgivende og bevilgende myndigheter.

I tråd med foranstående skal de ansatte ved Riksadvokatembetet:

- bidra til at samtlige statsadvokatembeter og politidistrikter kan nå de fastsatte mål for straffesaksbehandlingen
- bidra til at statsadvokatembetenes og politidistriktenes innsats for å bekjempe den alvorlige, organiserte kriminaliteten er best mulig
- arbeide for at Den høyere påtalemyndighet ivaretar sin funksjon som en garantist for rettssikkerhet
- bidra til at det rettslige rammeverket anvendes og utvikles slik at det gir best mulig kriminalitetsbekjempelse og trygghet for den enkelte, samtidig som menneskerettigheter, siktedes rettssikkerhet og kriminalitetsofrenes interesse ivaretas
- bidra til at det internasjonale samarbeidet i straffesaker blir best mulig bl.a. gjennom hensiktsmessig utveksling av informasjon og rask og effektiv behandling av rettsanmodninger
- besørge at Den høyere påtalemyndighet organiseres og driftes på en effektiv måte
- arbeide for at budsjetttildelingen til Den høyere påtalemyndighet gir nødvendig handlingsrom til å utføre oppgavene i et godt og sunt arbeidsmiljø
- arbeide for at Den høyere påtalemyndighet har motiverte medarbeidere med høy kompetanse

Straffesakene avgjøres gjennomgående effektivt og med meget god kvalitet både ved Riksadvokatembetet og i statsadvokatdistriktene. Ved Riksadvokatembetet behandles tilnærmet alle straffesaker av (minst én) statsadvokat/førstestatsadvokat og ass. riksadvokat eller riksadvokaten. Slik sikres at de alvorligste straffesakene fra hele landet får en enhetlig, konsekvent og likeartet behandling. Over tid kan vi bedømme kvaliteten på våre positive påtaleavgjørelser ved å vurdere resultatet i domstolene. Situasjonen i så måte er absolutt tilfredsstillende.

Målet for Riksadvokatembetet er som kjent at 90 % av straffesakene skal være avgjort innen 30 dager, og målet er også nådd i 2017. For de siste ni årene er resultatene i påtalesaker, dvs.

de mest alvorlige straffesaker (fra hele landet) slik: 2009 – 97 %, 2010 – 96 %, 2011 – 98 %, 2012 – 96 %, 2013 – 97 %, 2014 – 98 %, 2015 – 98 % og 2016 – 96 %, og 2017 – 99 %. I årsrapporten fra 2013 ble resultatene betegnet som oppsiktsvekkende gode, hvilket fastholdes, og vi fremhever gjerne at det ikke er negative endringer over tid (90 % her tilsvarer 100 % måloppnåelse).

Saksmengden ved de regionale statsadvokatembetene har de senere årene økt markant, i perioden 2012-2016 med 23 %. Det legges herfra til grunn at økningen i all hovedsak skyldes et økt antall nytilsatte politijurister uten påtalekompetanse. Denne utviklingen snudde på slutten av 2016, og i 2017 ser vi en ikke ubetydelig nedgang i antall saksavgjørelser ved statsadvokatembetene. Det nøyaktige omfang av dette er noe usikkert pga. svakheter ved statistikkgrunnlaget i 2017. Rettsdagsantallet for statsadvokatene er betydelig lavere enn i 2016, som hadde et rekordhøyt antall rettsdager (3 974). Resultatet i 2017 med 3 419 rettsdager er like fullt det nest høyeste de siste 10 år. Sentrale høringer har tatt kapasitet i Den høyere påtalemyndighet i 2017, både ved statsadvokatembetene og Riksadvokatembetet. Aktiviteten i statsadvokatenes fagledelse har også økt på landsbasis. Det legges opp til en videre satsing på dette feltet i 2018 med en ny landsomfattende kvalitetsundersøkelse og utvikling av et mer forpliktende system for evaluering og læring. Riksadvokaten tar sikte på å gi nærmere retningslinjer for dette i løpet av første halvår 2018.

I løpet av 2014 ble det etablert en felles forståelse om at det er nødvendig med et krafttak slik at etterforskningsfunksjonen (og derved påtale) gis den plass og oppmerksomhet i politiet som denne viktige oppgaven krever. Handlingsplan for løft av etterforskningsfeltet ble utgitt 31. mai 2016 med forord av politidirektøren og riksadvokaten. Fra forordet hitsettes også i år:

"I Prop. 61 LS (2014 – 2015) – Nærpolitireformen – understreket Justis- og beredskapsdepartementet at det var dokumentert betydelige svakheter på straffesaksområdet, og ulike tiltak skal iverksettes for å oppnå bedre resultater. Stortinget gav sin tilslutning til en slik problembeskrivelse og ba regjeringen sørge for en nasjonal handlingsplan for et løft av etterforskningsfeltet. Justis- og beredskapsdepartementet har klarlagt at planen skal fremstå som et omforent produkt mellom Politidirektoratet og Riksadvokatembetet, og at det forventes en kontinuerlig utvikling og styrking av etterforskningsarbeidet.

Det er ingen tvil om at det hver dag, i det ganske land, utføres etterforskning og påtalearbeid av meget høy kvalitet i en rekke saker. Dedikerte medarbeidere, det være seg etterforskere, jurister eller sivile, legger ned en betydelig innsats for å løse vårt viktige samfunnsoppdrag. Saker av meget høy vanskelighetsgrad oppklares med adekvate reaksjoner til følge. Likevel har vi store utfordringer og oppgavene løses for ulikt, det være seg fra politidistrikt til politidistrikt, eller innad i det enkelte distrikt.

Vårt mål med handlingsplanen er at den skal bidra til å heve kvaliteten ved etterforskning og påtalearbeid i hele landet og bidra til mer enhetlig oppgaveløsning; straffesaksbehandlingen i politiet skal styrkes. Vi er klar over at det ikke finnes raske og enkle løsninger for å realisere det bebudede løft, men evne og vilje til å prioritere området over tid er en forutsetning, ikke minst fra ledelsens side. Vår klare målsetting er at tiltakene skal gjøre det mer attraktivt å arbeide som etterforsker og påtalejurist i politiet.

En forutsetning for å lykkes er at alle – fra yngste medarbeider til eldste politimester – legger godviljen til og aktivt benytter handlingsplanen til beste for det løft våre foresatte, etter initiativ fra oss selv, har bestemt at skal effektueres."

Implementeringen av løftet blir svært viktig og fordrer et tett samarbeid mellom Politidirektoratet og Riksadvokatembetet.

Digitalisering av straffesaksbehandlingen, og ikke minst digitale aktorater, har hatt mye oppmerksomhet i 2017. Dette arbeidet skal videreføres og styrkes i 2018. Se punkt 3.9 nedenfor.

Samarbeidet med de ansatte og deres organisasjoner i arbeidslivet har også i 2017 vært meget godt i alle relasjoner. De lønnsmessige satsinger som nå er iverksatt i vår etat, kombinert med flere stillinger som vil bedre fagledelsen er meget gledelig og ikke minst viktig. Men utfordringene er mange, og 2018 krever, som det vil fremgå av årsrapporten, stor innsats av hver enkelt medarbeider ved Riksadvokatembetet og i Den høyere påtalemyndighet for øvrig. Vi ønsker å være en konstruktiv bidragsyter som medvirker til en god utvikling av strafferettspleien og rettsstaten, solid fundamentert på grunnleggende og avgjørende prinsipper. Vår verdibaserte forankring skal ligge fast.

Oslo, 21. februar 2018

Knut Erik Sæther
fung.

Sign.

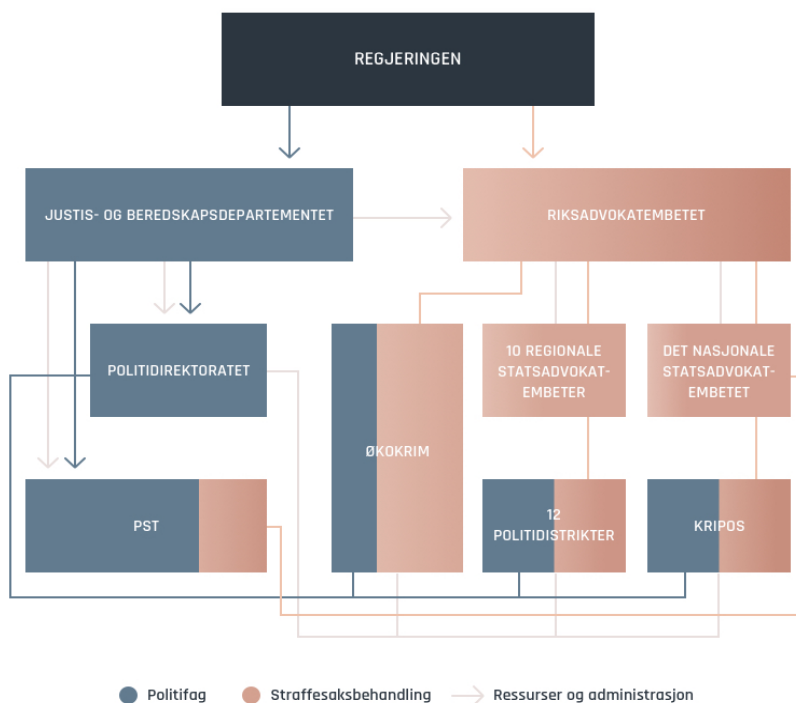
2 Introduksjon til virksomheten og hovedtall

2.1 Innledning

Den høyere påtalemyndighet består av Riksadvokatembetet, ti regionale statsadvokatembeter og et nasjonalt statsadvokatembete. Riksadvokatembetet ligger sentralt i Oslo på Stortorvet, mens de regionale statsadvokatembetene er lokalisert i henholdsvis Oslo, Hamar, Tønsberg, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Molde, Trondheim, Bodø og Tromsø. Det nasjonale statsadvokatembetet for bekjempelse av organisert og annen alvorlig kriminalitet ligger i tilknytning til Kripos lokaler på Bryn i Oslo. Nivå én i påtalemyndigheten består av politimesterne og politijuristene, statsadvokatene er nivå to og riksadvokaten nivå tre.

Riksadvokaten leder Den høyere påtalemyndighet og har det faglige overordnede ansvaret for all straffesaksbehandling i egen etat, samt i politiet, Spesialenheten for politisaker, Økokrim og Politiets sikkerhetstjeneste. Administrativt rapporterer riksadvokaten til Justis- og beredskapsdepartementet, mens bare Kongen i statsråd kan utferdige alminnelige regler og gi bindende pålegg om utføringen av hans verv, jf. straffeprosessloven § 56.

Organisasjonskartet nedenfor viser ansvarsforholdet mellom sentrale etater innenfor.

Påtalemyndigheten i Norge er delt i tre nivåer. Første nivå i påtalemyndigheten er som nevnt integrert i politidistriktene som ledes av politimestrene. Ansvarsforholdene i politiet er dermed todelt: Mens ansvaret for straffesaksbehandlingen ligger til riksadvokaten, har Politidirektoratet og Justisdepartementet ansvaret for administrative, økonomiske og polisiære spørsmål (som for eksempel forebyggende virksomhet og ordenstjeneste). Dette benevnes gjerne det to-sporede system og har bl.a. sin bakgrunn i at Justisdepartementet ikke skal kunne gi politiske føringer ved behandlingen av den enkelte straffesak.

Straffeprosesslovens kapittel 7 fastsetter bl.a. hvilket nivå i påtalemyndigheten som kan utferdige tiltale i de ulike straffesaker.

Den høyere påtalemyndighet skal bidra til redusert kriminalitet i Norge ved adekvat fagledelse av politiet og målrettet og effektiv straffesaksbehandling. Kravene til høy kvalitet og rettssikkerhet skal ivaretas.

2.2 Ressurser

2.2.1 Bemanning

Nedenfor vises en oversikt over bemanningen ved de enkelte embeter i 2017. Av de totalt 108 statsadvokatembetene (inklusive riksadvokaten og ass. riksadvokat) som disponeres var 105 fordelt i 2017. Årsaken til vakansen er beskrevet nedenfor.

Embete	Statsadvokater	Kontortilsatte	Samlet	Turnover
Oslo	32	22	54	10/3
Hedmark og Oppland	4	3	7	0/0
Vestfold, Telemark og Buskerud	9	4	13	1/3
Agder	5	3,4	8,4	0/0
Rogaland	9	4,5	13,5	1/0,5
Hordaland	8	4,5	12,5	1/0
Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane	4	3	7	0/0
Trøndelag	5	3	8	0/0
Nordland	4	2,8	6,8	0/0
Troms og Finnmark	5	3	8	0/0
Det nasjonale embetet	6	2	8	0/0
Riksadvokatembetet	14	10	24	1/0
Sum	105	65,2	170,2	14/6,5
Turnover				8,24 %

Kolonnen for turnover viser hvor mange totalt som har sluttet og hvor mange som har blitt tilsatt ved de enkelte embeter i 2017. Totalt vises en turnover på 8,24 %. Ved Oslo statsadvokatembeter sluttet to av statsadvokatene, én ved oppnådd alderspensjon og én som gikk over i en dommerstilling. Disse to er erstattet og i tillegg er det utnevnt ytterligere én

statsadvokat ved embetet i 2017. To statsadvokatstillinger ble overført til Vestfold, Telemark og Buskerud statsadvokatembeter fra 1. juli 2017 i forbindelse med at ansvaret for saker fra Buskerud fylke ble overført. Tre kontoransatte sluttet i sine stillinger. Stillingene ble lyst ut høsten 2017, mens tiltredelse i disse først vil skje i 2018. En midlertidig kontorstilling ble overført til Vestfold, Telemark og Buskerud statsadvokatembeter og gjort fast, men en annen midlertidig kontorstilling ble inndratt av riksadvokaten. Ved Vestfold, Telemark og Buskerud statsadvokatembeter gikk en av statsadvokatene av med AFP. Det ble tilsatt en ny statsadvokat som erstatning. I tillegg ble det overført to embeter fra Oslo statsadvokatembeter pr 1.7 hvor det ble tilsatt statsadvokater fra samme dato. Ved Rogaland statsadvokatembeter gikk en av statsadvokatene av med AFP høsten 2017. En erstatning for ham kommer først på plass i 2018. Embetet fikk styrket sin bemanning i 2018 med en 50 % kontorstilling. Ved Hordaland statsadvokatembeter sluttet en av statsadvokatene for å tiltre en dommerstilling. En ny statsadvokat vil tiltre i 2018. Ved Riksadvokatembetet sluttet en av de kontoransatte høsten 2017 og hans etterkommer vil tiltre i 2018.

61,9 % av statsadvokatene og 94 % av de kontoransatte er kvinner. Blant embetslederne er det i dag én kvinne, mens det blant avdelingslederne ved Oslo statsadvokatembete er 67 % kvinner. Ved Riksadvokatembetet er 67 % av førstestatsadvokatene kvinner, hvorav en deltar i ledergruppen. Blant de kontoransatte finnes ti kontorsjefer og to administrasjonssjefer som alle er kvinner.

Etaten har til sammen tre kontoransatte med fremmedkulturell bakgrunn.

Til sammen fem av statsadvokatene har vært i permisjoner i løpet av 2017. Én har vært assisterende sysselmann på Svalbard mens fire har hatt permisjon for å tjenestegjøre i andre stillinger innenfor justissektoren. Én kontoransatt har hatt foreldrepermisjon og én har hatt permisjon for å arbeide i annen virksomhet.

Den høyere påtalemyndighet ble i 2015 tildelt budsjettmidler til opprettelse av tolv nye statsadvokatstillinger og fem kontorstillinger. Åtte av statsadvokatstillingene og to av kontorstillingene ble i påvente av ny arrondering av statsadvokatembetene tildelt midlertidig.

I 2017 ble to av de midlertidige statsadvokatstillingene og én av de midlertidige kontorstillingene overført fra Oslo statsadvokatembeter til Vestfold, Telemark og Buskerud (VTB) statsadvokatembeter i forbindelse med ikraftsettelsen av dette embetet. Disse ble omgjort til faste. I tillegg ble et midlertidig statsadvokatembete som allerede var tildelt VTB omgjort til fast. Også et midlertidig embete som var tildelt Rogaland statsadvokatembeter ble omgjort til fast. Et statsadvokatembete og en kontorstilling vil bli tildelt Hordaland, Sogn og Fjordane statsadvokatembeter 1. mars 2018. De øvrige tre statsadvokatstillingene er inndratt av riksadvokaten som følge av usikkerhet rundt fremtidige budsjettmidler, men det kan være

hensiktsmessig å kunne benytte disse som konstitusjoner ved embeter som det enkelte år er særlig presset.

Nedenfor vises alderssammensetningen pr yrkesgruppe for hele etaten. Seniormedarbeidere er gjerne definert som de over 50 år og således er 48,5 % av statsadvokatene seniorer, mens 56,5 % av de kontoransatte kommer innenfor denne kategorien. For statsadvokatene er det naturlig med en noe høyere gjennomsnittsalder, som er på 50,5 år. Det kreves lang utdanning og variert og relevant praksis før en kan tre inn i en slik stilling. Gjennomsnittlig avgangsalder for statsadvokatene de siste syv år er på 67,2 år, mens det for de kontoransatte har vært 64,9 år.

Alderssammensetningen:

	<i>Statsadvokater</i>	<i>Kontoransatte</i>
62-70	12,62 %	11,29 %
60-61	2,91 %	9,68 %
50-59	33,01 %	35,48 %
40-49	44,66 %	30,65 %
30-39	6,80 %	9,68 %
20-29	0,00 %	3,23 %
Sum	100,00 %	100,00 %

2.2.2 Sykefravær

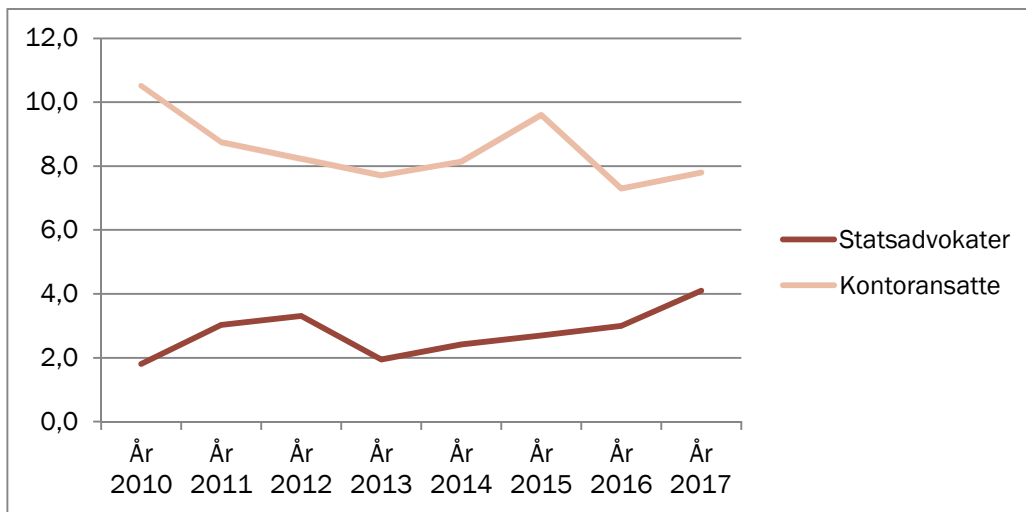
Samlet sykefraværet i 2017 var på 6,22 %, hvilket er en økning fra 2016 hvor fraværet samlet for hele året var på 4,5 %.

Ser en på gruppene av ansatte separat, har statsadvokatene et fravær på 4,1 %, hvilket er en økning fra 2016 hvor det var på 2,8 %. Sykefraværet blant statsadvokatene har de siste årene vært økende. I 2015 var det 2,6 %, i 2014 på 2,4 % og i 2013 på 1,9.

Etaten har som målsetting å følge utviklingen i sykefravær blant statsadvokatene og vurdere hvorvidt det er behov for tiltak i retning av redusert arbeidspress og livsfasepolitikk.

Sykefraværet for kontoransatte var i 2017 på 7,8 %, en svak oppgang fra 2016 hvor fraværet var på 7,3 %. Fraværet blant de kontoransatte har over tid vært fulgt nøye opp i henhold til NAVs retningslinjer og dette har gitt resultater, selv om det fortsatt er et stykke igjen til NAVs mål om 5,6 %.

Nedenfor vises hvordan fraværet for de to gruppene av ansatte har utviklet seg over tid.

Selv om fraværet blant de kontoransatte over tid viser en positiv utvikling, er trenden for begge grupper et økende fravær. Riksadvokaten finner dette bekymringsfullt og vil følge nøye med på situasjonen i 2018.

Som IA - bedrift vil etaten opprettholde målsettingen om å redusere sykefraværet blant kontoransatte til 5,6 %. Tiltak for 2018 vil være å fortsette den tette oppfølgingen av de sykmeldte, samt etablere og implementere gode rutiner for de med gradert sykmelding.

2.2.4 Økonomi

I 2017 ble etaten tildelt et budsjett på kr 244 538 000. Mindreforbruket fra 2016 på kr 4 572 000 ble også stilt til disposisjon for etaten. I tillegg ble det kompensert for sentralt lønnsoppgjør med kr 1 485 000 og for pensjonsutgifter med kr 265 000. Av den totale tildelingen på kr 250 860 000 ble 96,9 % benyttet.

Utvalgte nøkkeltall fra årsregnskapet for Den høyere påtalemyndighet de siste tre år						
	2015		2016		2017	
Antall årsverk	162,7		173,7		174,4	
Samlet tildeling post 01 -99	kr 193 425 000		kr 216 869 000		kr 250 860 000	
Utnyttelsesgrad post 1-99	98,71 %		97,89 %		96,89 %	
Driftsutgifter	kr 190 932 832		kr 212 297 358		kr 243 062 561	
Lønnsandel av driftsutgifter	kr 149 076 194	78,08 %	kr 171 613 086	80,84 %	kr 198 988 450	81,87 %
Lønnsutgifter pr årsverk	kr 916 264		kr 987 986		kr 1 140 989	
Konsulentandel av driftsutgifter	0	0,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %
Lønnsutgift fordelt på stillingsgrupper						
Årsverk statsadvokater (inkl. riksadvokat og ass. riksadvokat)	100,52	61,78 %	108	62,18 %	108	61,93 %
Lønnsutgifter	113 312 815	76,01 %	134 373 046	78,30 %	159 290 254	80,05 %
Lønnsutgift pr årsverk	1 127 266		1 244 195		1 474 910	
Kontoransatte	62,22	38,24 %	65,7	37,82 %	66,4	38,07 %
Lønnsutgifter	35 763 379	23,99 %	37 240 040	21,70 %	39 698 196	19,95 %
Lønnsutgift pr årsverk	574 789		566 819		597 864	

Både statsadvokatene og de kontoransatte har hatt en positiv lønnsutvikling de siste tre år.

2.2.5 Straffesaksbehandling

Til sammen behandlet de regionale statsadvokatembetene, ifølge Strasak JUS 711, 60 752 påtalesaker og 2 860 klagesaker i 2017. De førte 1 028 aktorater for retten, hvilket innebar 3 419 rettsdager.

Mange av aktoratene er omfattende. I tillegg til krevende dager med forberedelser og selve utøvelsen er det også stor interesse fra pressen i mange av sakene. Spennet i sakene er stort, fra strafforfølgelse av snøkrabbefangst i "Smuthullet" fra litauisk fartøy med konsesjon fra hjemlandet, aktorert i Høyesterett av førstestatsadvokaten i Troms og Finnmark, til domfellelse

i Borgarting lagmannsrett i januar 2018 for blant annet for rekruttering til ISIL, aktorert av Det nasjonale statsadvokatembetet.

Det nasjonale statsadvokatembetet har også i 2017 i samarbeid med Politiets sikkerhetstjeneste fortsatt sin iretteføringsstrategi mot fremmedkrigere fra Norge til ISIL og Jabhat Al-Nusra i Syria og Irak, og har per januar 2018 iretteført seks saker mot deltakere i ISIL mm. Arbeidet vil fortsette i 2018. I tillegg har embetet aktorert flere saker om alvorlig, organisert kriminalitet. En omfattende dom for seksuallovbrudd ble rettskraftig i 2017 da domfelte trakk sin anke til lagmannsretten kort tid før ankeforhandling. Saken gjaldt misbruk av barn over internett både i Norge og på Filippinene, og domfellelsen gjaldt blant annet grov menneskehandel.

Også i 2017 har statsadvokatene ved flere embeter aktorert saker som gjelder nettovergrep mot barn. Dette er saker som har mange ofre og som er tidkrevende å gjennomføre. Flere slike saker er under opprulling av politiet, og vil være med å prege straffesaksbehandlingen ved domstolene i tiden fremover. Det er en tilbakevendende erfaring også i 2017 at enkelte større straffesaker tar uforholdsmessig lang tid å avvikle i domstolene. Riksadvokaten vil i 2018 sammen med representanter de øvrige aktørene i straffesakskjeden se nærmere på hvordan en kan samhandle bedre for å øke effektiviteten, ikke minst ved å legge bedre til rette for en mer aktiv dommerstyring.

Også ellers er det de alvorlige sakene som preger statsadvokatenes aktorater, med drap, vold, seksuelle overgrep, organisert kriminalitet og brannstiftelser. Flere av de førstnevnte har hatt barn som ofre, gjerningsperson eller begge deler.

3 Årets aktiviteter og resultater

Grunnlaget for årsrapporten til departementet er i første rekke de regionale statsadvokatembetenes rapporteringer til riksadvokaten om straffesaksavviklingen, fagledelsen og den utadrettede virksomhet, samt sentrale statistikker i STRASAK.

3.1 Måloppnåelse – oppsummering

En fremstilling av saksmengde og måloppnåelse i 2017 i Den høyere påtalemyndighet er noe mer krevende enn den burde være. Dette skyldes svikt i datagrunnlaget for deler av saksmengden som er behandlet ved statsadvokatembetene, jf. den mer detaljerte redegjørelse for dette under punkt 3.3.1 nedenfor.

Registrert antall avgjørelser truffet av statsadvokatene sank ifølge statistikk fra Strasak fra 74 344 saker i 2016 til 63 612 i 2017. Nedgangen er trolig noe mindre enn statistikken viser, men representerer like fullt en reell nedgang. 60 752 av avgjørelsene er knyttet til statsadvokatenes påtale- og ankebehandling, mens 2 860 er avgjørelser i klagesaker.

Statsadvokatene har i 2017 gjennomført 1 028 aktorater, hvor det har medgått 3 419 rettsdager. Antall rettsdager gikk ned med hele 555 dager sammenlignet med fjoråret (3 974 dager). Resultatet i 2016 var imidlertid rekordhøyt, og trolig preget av enkelte særlig langvarige aktorater. Antallet rettsdager i 2017 er det nest høyeste i siste femårsperiode.

Størrelsen på restansene er på landsbasis noe høy, sammenlignet med tidligere resultater, men ikke bekymringsfull.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for straffesaksbehandlingen ved de regionale statsadvokatembetene er på 19 dager og godt innenfor det fastsatte målet på 30 dager. 86,6 % av påtaleavgjørelsene er truffet innen 30 dager. Måloppnåelsen i saker der gjerningspersonen var under 18 år på handlingstidspunktet er 86,7 %. I klagesaker er måloppnåelsen 86,6 %. For påtalesakene generelt og ungdomssakene er måloppnåelsen svakere enn i 2016, mens den er bedre for klagesakene.

Ved Riksadvokatembetet er det behandlet 979 påtale- og klagesaker i 2017. Dette er en nedgang på 38 saker sammenlignet med 2016 hvor det ble behandlet 1 017 saker. 99 % av påtalesakene og 96 % av klagesakene har en saksbehandlingstid på 30 dager eller mindre, hvilket innebærer full måloppnåelse.

Den samlede måloppnåelse for Den høyere påtalemyndighet er noe svakere enn den har vært de aller siste årene (i perioden 2011-2014 varierte den generelle måloppnåelse fra 86,4 til 87,7 %). Noe usikkerhet rundt statistikkgrunnlaget i 2017 gjør det vanskelig å trekke sikre slutninger.

3.2 Fagledelsen

Den høyere påtalemyndighet har som en av sine målsettinger gjennom en aktiv fagledelse – i tillegg til andre kompetansegivende tiltak – å søke å bidra til høy kvalitet i straffesaksbehandlingen i politiet, og å følge opp svakheter som måtte være avdekket, bl.a. ved inspeksjoner som statsadvokatene utfører. Denne oppfølgingen søkes gjennomført i et konstruktivt samarbeid med det enkelte politidistrikts ledelse.

Departementet har i tildelingsbrevet bedt riksadvokaten oppsummere statsadvokatenes inspeksjoner i 2017. Det gjøres nedenfor under punkt 3.8. Videre er det bedt om en oppsummering av eventuelle andre former for fagledelse som statsadvokatene utfører.

Den betydelige satsing på Den høyere påtalemyndighet de senere år skal gi seg tydelig utslag i en forsterket fagledelse. Inspeksjoner inngår i fagledelsen, og samtlige statsadvokatembeter gjennomførte inspeksjoner i 2017. Gjennomføringen av de tradisjonelle inspeksjoner har likevel ved flere embeter vært utfordrende dette året på grunn av omorganiseringsprosessene i politiet. Vårt største embete, Oslo statsadvokatembeter, opplyser eksempelvis at året må betraktes som et unntaksår i inspeksjonssammenheng på grunn av dette, "dels ved at de gamle enhetene har vært under avvikling og dels har de nye enhetene vært under oppbygging". Embetet konsentrerte derfor inspeksjonene rundt de enheter som i mindre grad var under endring, og utsatte den planlagte inspeksjon i begge sine politidistrikter av FEE (Felles enhet for etterretning og etterforskning), hvor etterforskningen av organisert kriminalitet skal finne sted, til over nyttår 2018 for at ny organisasjon skulle rekke å "sette seg". Andre steder har inspeksjonene vært gjennomført som tradisjonelt – i tillegg til de ekstra føringer i fagledelsen som riksadvokaten påla statsadvokatene i 2017, jf. nedenfor.

Det er likevel ingen tvil om at statsadvokatene i 2017 har anvendt flere ressurser til fagledelse av straffesaksbehandlingen i politiet enn tidligere. Dette gjelder utvilsomt mange av embetene. Hordaland statsadvokatembeter gjennomførte tidlig i 2017 en meget omfattende inspeksjon av Vest politidistrikt, Seksjon for bekjempelse av organisert kriminalitet. Foranledningen for inspeksjonen var sammensatt og til dels svært mediaomtalt.

I mål- og prioriteringsrundskrivet for 2017 ga riksadvokaten anvisning på at statsadvokatene – i tillegg til den oppfølging av saksbehandlingstid, restanser, reaksjonsnivå og kvalitetsmessige vurderinger av etterforskning og påtaleavgjørelser ved politiets straffesaksbehandling som følger av de overordnede styringsdokumenter – skulle rette særskilt oppmerksomhet mot

- Tilrettelagte avhør – politiets oppfølging av sakene etter initialfasen (det første tilrettelagte avhør)

- Hvordan de nye politidistriktene etterlever de sentrale og landsdekkende prioriteringer, og
- Straksetterforskning ("etterforskning på stedet") – hvor og hvordan den er organisert, og kvaliteten ved det arbeidet som utføres

Om dette vises det til punkt 3.8 nedenfor.

Den høyere påtalemyndighets overordnede styring og oppfølging av straffesaksbehandlingen i politiet søkes gjennomført i nært samarbeid med Politidirektoratet og ledelsen i politidistriktene. Statsadvokatene rapporterer om løpende møter med ledelsen i distriktene og deltagelse i beslutningsprosessene hva gjelder mål m.m. for straffesaksbehandlingen i politidistriktene. Statsadvokatene deltar i fellesmøtene mellom Politidirektoratet og politimestrene.

Statsadvokatene fører tilsyn med straffesaksbehandlingen i politidistriktene gjennom inspeksjon – jf. foran – og kvalitetskontroll av politiets etterforskning og påtaleavgjørelser, og bidrar aktivt til å heve kompetansen i politiet gjennom oppfølging av enkeltsaker, instruksjon og veiledning. Flere av embetene melder å ha gjennomført evalueringer av enkeltsaker i etterkant av hovedforhandlinger.

Statsadvokatembetene følger løpende med på resultatene i politiets straffesaksbehandling. Regulariteten varierer fra månedlig til halvårlig. Embetene har kontinuerlig innsyn i resultatene gjennom tilgang til PSV. Tilbakemelding gis etter behov, men graden av formalisering ved slike tilbakemeldinger er ulik. Dersom det er betydelige avvik fra måltall, blir det tatt kontakt med politimester og påtaleleder.

Statsadvokatene har ansvaret for gjennomføring av den regionale delen av opplæringsprogrammet for nye politijurister. Fra 2017 har Oslo statsadvokatembeter overtatt ansvaret på landsbasis. Embetet holder også "aktoruken" på kurs for nye politijurister på Politihøgskolen, og som avvikles både vår og høst. For øvrig gjennomføres årlig påtalemøter i hver region. Dette er møter som har en viktig kompetansehevende funksjon. Statsadvokater deltar videre med foredrag på fagmøter, fagdager mv. i politidistriktene, og avholder løpende møter med samarbeidende etater.

I 2016 deltok samtlige regionale statsadvokatembeter i en landsomfattende kvalitetsundersøkelse av politiets etterforskning og påtalemessige behandling av voldtektssaker og saker om mishandling i nære relasjoner. I alt ble i underkant av 600 saker gjennomgått. Resultatet av undersøkelsen ble offentliggjort i en egen rapport våren 2017. Statsadvokatembetene har gjort bruk av sine erfaringer regionalt fra undersøkelsen i møter med ledelse og relevant personell i politidistriktene. Særlig Oslo statsadvokatembeter har

gjennomført en rekke foredrag for politiet om undersøkelsen. Arbeidsmetodikken er ny for Den høyere påtalemyndighet, men det er allerede på det rene at denne vil bli benyttet i fagledelsen fremover (i 2018 foretas en ny, landsomfattende kvalitetsundersøkelse; denne gang av de såkalte voldssaker med frist).

Utviklingen av fagledelsen i Den høyere påtalemyndighet må sees i sammenheng med tiltak i den felles handlingsplan for løft av etterforskningsfeltet. Dette vil innebære en mer systematisk evaluering av avsluttede straffesaker og utvikling av et mer forpliktende system for evaluering og læring. Riksadvokaten tar sikte på å gi nærmere retningslinjer for dette i løpet av første halvår 2018.

En viktig del av fagledelsen skjer i praksis gjennom den fortløpende tilbakemelding som gis til politijuristene i enkeltsaker som har vært forelagt statsadvokatene, og den veiledning statsadvokatene gir pr. telefon og i uformelle møter med politijuristene om disse sakene.

3.3 Straffesaksbehandlingen

3.1.1 Saksmengde og restanser

Ved Riksadvokatembetet telles fortsatt antall avgjorte påtale- og klagesaker manuelt. Én "sak" ved embetet vil kunne telle som en rekke avgjørelser i BL, som er det saksbehandlingssystemet som statsadvokatene og politiet registrerer arbeidsmengdestatistikken i. I 2017 avgjorde riksadvokaten 979 saker mot 1 017 i 2016, jf. tabellen nedenfor som viser utviklingen de siste tre år:

Påtale- og klagesaker ved Riksadvokatembetet 2013-2017 – manuelle registreringer

	2013	2014	2015	2016	2017
Påtalesaker	485	486	508	545	470
Klagesaker	419	372	383	472	509
Sum	904	858	890	1 017	979

I tillegg til påtale- og klagesakene er embetet involvert i et stort antall andre saker som krever mye tid og oppmerksomhet. Ikke minst legger en rekke henvendelser fra Justis- og beredskapsdepartementet, for eksempel ved spørsmål fra Stortinget, deltakelse i ulike arbeidsgrupper og høringer, beslag på en betydelig del av embetets kapasitet. Det er heller ingen tvil om at den krevende endrings- og utviklingsprosess som norsk politi nå er inne i, fortsatt medfører arbeidsbelastninger også på Riksadvokatembetets ansatte. Flere sentrale høringer krevde oppmerksomhet i 2017, blant dem høringsuttalelse 21. mars 2017 til forslag om strengere straffer for flere lovbrudd (herunder 40 års strafferamme i visse konkurrenstilfeller) og tre uttalelser 1. desember 2017 til henholdsvis NOU 2016: 24 om ny straffeprosesslov, NOU 2017: 5 Påtaleanalysen og NOU 2017: 9 Politi og bevæpning.

Det ble avgjort 470 påtalsaker i 2017. Dette er en nedgang fra 2016 hvor det ble avgjort 545 slike saker. Det er også det laveste antall påtalsaker i siste femårsperiode.

I 2016 økte antall klagesaker markert, jf. tabellen foran. Økningen fortsatte i 2017 med 509 saker mot 472 året før. Mange av klagesakene kan være krevende og vanskelige. Det tilstrebes å gi gode begrunnelser og adekvate tilbakemeldinger og mange saker følges aktivt opp i læringsøyemed.

Totalt sett er reduksjonen på 38 saker, tilsvarende 3,7 %, sammenlignet med 2016.

For statsadvokatembetene registreres arbeidsmengden i saksbehandlingsverktøyet BL, jf. tabellen nedenfor:

Påtale- og klagesaker ved statsadvokatembetene 2013-2017 – STRASAK JUS 711

	2013	2014	2015	2016	2017
Påtalesaker	61 207	65 430	74 646	71 588	60 752
Klagesaker	2 591	2 586	2 609	2 550	2 860
Sum	63 798	68 016	77 505	74 138	63 612

Ifølge tabellen, som er basert på statistikk fra STRASAK, sank antall påtalsaker (i.e. avgjørelser i påtalsaker) med nesten 11 000 i 2017, tilsvarende 15 %. Som en kommer tilbake til nedenfor er årets statistikk imidlertid beheftet med feil, og den reelle nedgang er mindre enn tallene tilsynelatende viser.

Ser en femårs-perioden i tabellen foran under ett, tegner følgende bilde seg: Etter en nedgang i antall saker i 2012, er det i perioden 2013-2015 igjen registrert en sterk økning, som så langt synes å ha kulminert med saksantallet i 2015. Nedgangen i 2016 startet først i annet halvår – ved utgangen av annet tertial dette året var saksantallet fortsatt rekordhøyt. Det er for øvrig grunn til å merke seg at økningen i arbeidsmengden ved statsadvokatembetene har skjedd parallelt med en nedgang i politiet, både i form av færre anmeldelser for lovbrudd og færre avgjørelser truffet av påtalemyndigheten i politiet. Forklaringen er et økende antall politijurister uten utvidet påtalekompetanse. Slik kompetanse erverves først etter å ha tjenestegjort som politijurist i ca. ett år og etter å ha gjennomgått et opplæringsprogram for nye jurister. Inntil utvidet påtalekompetanse tildeles vil de nyansatte påtalejurister måtte sende en stor andel av sakene sine til statsadvokatene til avgjørelse. En oversikt inntatt i NOU 2017: 5 (En påtalemyndighet for fremtiden) side 47 viser en betydelig stillingsvekst for påtalejuristene i politiet i årene 2014, 2015 og, i noe mindre målestokk, i 2016. Antall nyansatte jurister er tilnærmet sammenfallende med økningen i arbeidsmengde disse årene ved statsadvokatembetene.

Som opplyst i tertialrapporteringen tidligere i år, har det vært svikt i statistikkene for saksmengde og måloppnåelse ved statsadvokatembetene: Ved embetene er det avgjørelser i såkalte basissaker som registreres. Et sakskompleks vil kunne inneholde flere basissaker. Saksmengden (antall avgjørelser) og måloppnåelse ved embetene hentes fra faste statistikker i Strasak. Disse genereres ved arbeidsoperasjoner mv. i det elektroniske saksbehandlingsverktøyet BL, som både politiet og statsadvokatene benytter. BL drives og utvikles av Politiets IKT-tjenester (PIT). I mars 2017 ble et nasjonalt BL (BL 6.0) tatt i bruk over hele landet. Det ble lansert som en del av IKT-tilpasningene som gjennomføres innenfor rammene av Prosjekt nye politidistrikter, og er karakterisert som en milepæl for modernisering av IKT-løsninger i politiet. For Den høyere påtalemyndighet fikk overgangen til nasjonalt BL en uforutsett følge. De tekniske løsninger som ble valgt medførte at overføring av saker fra politiet til behandling ved statsadvokatembetene ikke ble, eller i mange tilfeller ikke ble, fanget opp statistisk. Det er tidligere lagt til grunn herfra at problemene ble løst på forsommeren 2017, men at en dro med seg mangelfull statistikk for deler av 2017 resten av året. Det synes imidlertid nå klart at det fortsatt er avgjørelser som ikke registreres i statistikk. Det er kontakt med PIT for å få rettet på feilene. Den reelle nedgang er således noe mindre enn statistikken viser, uten at en her har sikkert grunnlag for å anslå størrelsen på underrapporteringen.

Foranstående tabell viser en økning i antall behandlede klagesaker, og er således sammenfallende med tendensen en har registrert for klagesaker ved Riksadvokatembetet.

Det er registrert 911 basissaker i restanse ved utgangen av 2016 mot 623 ved utgangen av 2016. En sak regnes som restanse dersom den ikke er ferdigbehandlet innen 30 dager etter at den er registrert inn ved statsadvokatembetet. Restansetallene anses korrekte (i motsetning til statistikk for saksavgjørelser, jf. ovenfor).

Størrelsen på restansene er på landbasis noe høy, men ikke bekymringsfull. Restansene knytter seg imidlertid til to embeter, Oslo statsadvokatembeter med 340 saker i restanse og Vestfold, Telemark og Buskerud statsadvokatembeter med 451 restanser. Samlet antall restanser ved de øvrige 9 embetene er på i alt 120 saker. Vestfold, Telemark og Buskerud statsadvokatembeter ble utvidet med sakene fra Buskerud fylke 1. juli 2017, ble belastet med høyt sykefravær fra samme høst, og har i realiteten vært uten noe pålitelig styringsverktøy idet dette embetet i særlig grad har vært utsatt for systemfeil i statistikk og registrering av saksavgjørelser i BL. Embetet har alt i januar 2018 lykkes i å redusere restanseporteføljen betydelig. Restansene vil være tema under styringsdialogen i mars i 2018.

Restanser ved statsadvokatembetene 2013-2017 – STRASAK JUS 715

	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017
Saker	685	441	764	623	911

Ved Riksadvokatembetet er restanser ingen aktuell problemstilling.

3.2 Aktorater utført av statsadvokatene

I 2017 utførte statsadvokatene ved statsadvokatembetene (de regionale og Det nasjonale) totalt 1 028 aktorater med 3 419 rettsdager, jf. tabellen nedenfor som viser utviklingen i aktorater og rettsdager utført av statsadvokatene de siste fem år:

Aktorater og rettsdager ved statsadvokatembetene 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Aktorater	1 109	1079	1 076	1 083	1 028
Rettsdager	3 090	3204	3 245	3 974	3 419

Antall rettsdager gikk ned med hele 555 dager eller 14 % sammenlignet med fjoråret. Resultatet i 2016 var imidlertid rekordhøyt, og trolig preget av enkelte særlig langvarige aktorater, blant andre den såkalte *Lime*-saken, som genererte over 300 dager fordelt mellom to hovedaktorer. Antallet rettsdager i 2017, 3 419, er det nesthøyeste i femårsperioden i tabellen ovenfor. En kan merke seg at antall aktorater (1 028) samtidig er det laveste i perioden, om enn marginalt.

3.3 Saksbehandlingstid og prosentvis måloppnåelse

Fastsatt mål for saksbehandlingstiden i påtale- og klagesakene er gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 30 dager, og at 90 % av sakene skal være avgjort innen samme frist. I saker mot personer som var under 18 år på handlingstiden, skal statsadvokaten avgjøre spørsmålet om tiltale, eller oversende saken til riksadvokaten med innstilling om avgjørelse, innen 15 dager fra statsadvokaten mottok den fra politiet. Tiltalespørsmålet kan likevel avgjøres senere dersom hensynet til etterforskningen eller andre særlige omstendigheter gjør det nødvendig.

Ved Riksadvokatembetet var gjennomsnittlig saksbehandlingstid for påtalesakene 7 dager og for klagesakene 13 dager. Målet om andelen saker avgjort innen 30 dager ble nådd i 2017, med 99 % i påtalesakene og 96 % i klagesakene, slik det også ble nådd i 2014, 2015 og

2016. Måloppnåelsen er beregnet ved manuelle registreringer. Med andre ord har embetet full måloppnåelse for fjerde år på rad. De gode resultatene har ikke minst sammenheng med tett oppfølging og rapportering hver måned og jevn og meget god arbeidsinnsats fra samtlige ansatte.

For de regionale statsadvokatembetene viser STRASAK Jus 711 en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på henholdsvis 19 dager i påtalesakene og 18 dager i klagesakene. 86,6 % både av påtalesakene og klagesakene ble avgjort innen 30 dager. Dette er en tilbakegang fra 2016 for påtalesakene hvor måloppnåelsen var 89,0 %, men en bedring i klagesakene, som hadde en måloppnåelse på 83,7 % året før. Samtlige regionale statsadvokatembeter har en gjennomsnittlig saksbehandlingstid innenfor 30 dager i påtalesakene. I klagesakene var det ett embete som ikke nådde målet om gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 30 dager. Overskridelsen var dog ikke mer enn to dager.

Ved Riksadvokatembetet er det ikke innført rutiner for å registrere måloppnåelse i saker med unge lovovertridere. Dette skyldes at svært få saker i denne kategorien behandles her ved embetet. Ifølge Strasak JUS717 behandlet de regionale statsadvokatembetene 86,7 % av sakene mot unge lovovertridere innen 15 dager i 2017, noe som er en tilbakegang fra 2016 hvor måloppnåelsen var 94,2 %.

Tabellen nedenfor viser måloppnåelsen ved statsadvokatembetene de siste fem år:

Samlet måloppnåelsen ved de regionale statsadvokatembetene i perioden 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid påtalesaker generelt	17 dager	18 dager	18 dager	17 dager	19 dager
Prosentvis måloppnåelse i påtalesakene	86,40 %	87,70 %	90,30 %	89,00 %	86,60 %
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i klagesakene	17 dager	20 dager	17 dager	19 dager	18 dager
Prosentvis måloppnåelse i klagesakene	86,40 %	82,60 %	87,70 %	83,70 %	86,60 %
Prosentvis måloppnåelse i saker med unge lovbrytere	87,80 %	85,30 %	92,00 %	94,20 %	86,70 %

Usikkerheten knyttet til statistikk gjør at en må ta noe forbehold om måloppnåelsen, likevel slik at tendensen på landsbasis med noe svakere måloppnåelse for påtalesaker og at resultatet for saker med unge lovbrytere vurderes å være reelt i og med at det ikke er noe påfallende med beregningsgrunnlaget for den aktuelle statistikken (dvs. antall saksavgjørelser i ungdomssakene). Resultatene tas opp med de respektive embetsledere i styringsdialogen i mars 2018 der det er behov for det.

Noe større usikkerhet vil det være med registrert måloppnåelse ved det enkelte regionale statsadvokatembete. I hovedtrekk antas resultatene å avspeile de reelle oppnådde resultater, men enkelte embeter er blitt sterkere rammet av statistikkfeil og derved manglende styringsverktøy i 2017 pga. problemene etter overgang til nasjonalt BL i mars 2017. Især gjelder dette Vestfold, Telemark og Buskerud statsadvokatembeter, jf. omtale foran i tilknytning til restansene i Den høyere påtalemyndighet. Med disse reservasjoner gjengir vi nedenfor resultatene ved det enkelte regionale statsadvokatembete i 2017.

Prosentvis måloppnåelse generelt i påtale og klagesaker 2015- 2017 (JUS 712)

	2015		2016		2017	
	Påtalesaker	Klagesaker	Påtalesaker	Klagesaker	Påtalesaker	Klagesaker
Oslo	89,6	90	86,3	89,2	84,4	88,9
Hedmark og Oppland	97,2	91,7	93,8	72,1	87,3	82,8
Vestfold, Telemark og Buskerud	90	78	85,3	74,4	72,8	61,5
Agder	93	90,2	94,7	85	92,7	84,7
Rogaland	83,1	73,7	91,1	89,4	89,8	87,8
Hordaland	91,6	82,1	89,6	65,7	90,6	94,5
Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane	97,7	98,8	97,1	99,4	97,9	100
Trøndelag	95,9	96,3	95	93,4	94,7	92,1
Nordland	84,4	77,7	79,7	70	84	77,1
Troms og Finnmark	92,5	97,7	89,6	87,8	85,1	89
Sum	90,3	87,7	89	83,7	86,6	86,6

Ifølge Strasak JUS 7 | 2 hadde fire av de ti regionale embetene full måloppnåelse i påtalesakene, ett manglet 0,2 % på måloppnåelse og fire hadde en måloppnåelse mellom 84,0 og 87,3 %. Vestfold, Telemark og Buskerud er alt nevnt, og situasjonen der krever både særlig oppmerksomhet og nærmere undersøkelser før en kan trekke noen konklusjoner. Resultatene i klagesakene tegner i hovedsak et sammenfallende bilde med påtalesakene.

Det nasjonale statsadvokatembetet er ikke med i oppstillingene over måloppnåelsen ved embetene. Dette skyldes at saksporteføljen er helt annerledes sammensatt ved dette embetet med færre, men store saker som krever til dels andre arbeidsprosesser enn ved de regionale embetene, som måltallene er rettet inn mot.

Prosentvis måloppnåelse for påtaleavgjørelser i basissaker gjerningsperson under 18 år, 2013-2017 (JUS 717)

	2013	2014	2015	2016	2017
Oslo	82,7	76,5	94,5	93,9	90,9
Hedmark og Oppland	90,8	88,3	100	99,4	50
Vestfold, Telemark og Buskerud	85,8	75,2	81	60,9	73,5
Agder	88,8	96,8	96,5	99,2	89,3
Rogaland	88,3	76,8	53,2	94,3	89,8
Hordaland	77,6	92,5	94,5	93,9	88,7
Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane	100	100	100	100	100
Trøndelag	98,6	93,9	99,3	93,7	89,5
Nordland	94,4	95,5	85,5	95,6	88,5
Troms og Finnmark	96	93,4	67,8	100	86,4
Sum	87,8	85,3	92	94,2	86,7

To av de ti embetene har måloppnåelse over 90 % og fem andre oppnår nært opp til 90 %, dvs, varierende fra 88,5 til 89,8 %, ett har 86,4 %, mens to embeter har markert svakere resultater. Den tilsynelatende svake måloppnåelsen ved Hedmark og Oppland statsadvokatembeter har sammenheng med en såkalt nettovergrepssak hvor 66 av 142 saker var begått mens gjerningspersonen var under 18 år. Embetet opplyser at saken ble prioritert og påtaleavgjort i løpet av 27 dager. I og med at saken gikk i to instanser innebærer det at mer enn 100 av de i alt 205 avgjørelsene i ungdomssaker i statsadvokatregionen gjaldt dette sakskomplekset (påtale- og ankebehandling). Reelt sett er det ingen fristoverskridelse i denne saken, ettersom det i strprl. § 249 annet ledd heter at tiltalespørsmålet kan avgjøres senere enn 6 uker etter at vedkommende er å anse som mistenkt dersom hensynet til etterforskningen eller andre særlige grunner gjør det nødvendig.

3.4 Arbeidet mot økonomisk kriminalitet

Etter tildelingsbrevet skal riksadvokaten rapportere særskilt om arbeidet mot økonomisk kriminalitet.

Økonomisk kriminalitet av alvorlig karakter, særlig den som rammer fellesskapet, er prioritert av riksadvokaten, og har vært det i mange år. Riksadvokaten deltar i Det sentrale samarbeidsforum sammen med politidirektøren, sjefen for ØKOKRIM, skattedirektøren og arbeids- og velferdsdirektøren (NAV). (Tolldirektøren deltar også i møtene.) Embetet har tett, løpende kontakt med ledelsen av ØKOKRIM gjennom året. På regionalt nivå deltar statsadvokatene i møter med politiet, skatteetaten og NAV, og har gjennom sin fagledelse kontakt med økonomiteamene i politidistriktene.

De fleste økonomiske straffesaker behandles og aktoreres av politiet. Det er derfor gjennom fagledelsen av politiet, herunder oppfølging av økoteamene, at statsadvokatene særlig bidrar til å styrke innsatsen mot økonomisk kriminalitet. I tillegg kommer tiden som medgår til overordnet påtalemessig ledelse av saker som aktoreres av politiet og tradisjonell fagledelse i økonomisaker.

Riksadvokaten har etablert rapporteringsrutiner for de regionale statsadvokatembetenes egen aktorering mv. av saker som gjelder alvorlig, økonomisk kriminalitet. Fra embetene meldes det om ca. 155 utførte rettsdager i 2017. Forberedelse og etterarbeid antas å tilsvare omtrent samme antall dager, hvilket i omfang vil nærme seg halvannet årsverk. I tillegg kommer noe arbeid knyttet til overordnet påtalemessig styring av enkeltsaker. Totalt ressursbruk anslås til opp mot 2-3 statsadvokatårsverk.

ØKOKRIM rapporterer til Politidirektoratet i styringsverktøyet PSV. Her fremgår det at ØKOKRIM utførte 413 rettsdager i 2017, dvs. nært opp til måltallet på 400 dager. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i ØKOKRIM fra saksinntak til påtalevedtak kom på hele 560 dager i 2017. Her er målet at tiden ikke skal overstige 350 dager. Det opplyses at den direkte årsak til den lange saksbehandlingstiden er at flere store og langvarige sakskomplekser er påtaleavgjort i 2017, samtidig som det nå er nær sagt ingen begrensende eller kortvarige saker i etterforskningsporteføljen som trekker snittet ned. Porteføljen omfatter nå et lite antall saker.

Departementet er vel kjent med at riksadvokaten er bekymret for ressursituasjonen ved Økokrim.

3.5 Politiets innsats mot organisert kriminalitet

Det bes i tildelingsbrevet om en vurdering av politiets innsats mot organisert kriminalitet og mulige tiltak om resultatene viser behov for det.

Organisert kriminalitet er ikke en egen statistikkgruppe i politiets rapporteringssystem Strasak. Det er derfor vanskelig å tallfeste utviklingen konkret. Mye av politidistriktenes innsats mot alvorlig, organisert kriminalitet tradisjonelt har tradisjonelt vært rettet mot de grove narkotikasakene, særlig knyttet til innførsel og omsetning. Dette er i overenstemmelse med riksadvokatens sentrale prioriteringer, som også omfatter annen omfattende, samfunnsskadelig kriminalitet som arbeidslivskriminalitet, menneskehandel mv. Statsadvokatens rapporteringer tilsier at innsatsen på området varierer en del mellom distriktene, og et enhetlig bilde av innsatsen på dette feltet, som dekker mange kriminalitetsformer, er krevende å skulle tegne. I noen statsadvokatregioner karakteriseres innsatsen som god, i andre understreker statsadvokatene at innsatsen er redusert, særlig gjelder dette aktiv etterforskning mot organisert, grov narkotikakriminalitet. Dette har også en side til de pågående omorganiseringsprosesser i politidistriktene, dels med utskifting av personell og oppbygging av nye enheter. Det er neppe utypisk når et embete melder at det i et nytt, sammenslått politidistrikt arbeides og prioriteres svært ulikt i de tidligere virksomhetsområdene (de gamle politidistriktene), og at dette er noe som, legger en til grunn, er i endring gjennom de ennå ikke fullførte prosesser i politireformen.

Riksadvokaten ser ikke grunn nå til å foreslå iverksettelse av spesifikke tiltak i politiets innsats generelt rettet mot organisert kriminalitet. Det synes å være mange eksempler på at det utføres godt arbeid på dette feltet, men det er også ressursmessige utfordringer. Den omfattende omorganisering av politiet, og spesifikke tiltak lagt inn i det såkalte Etterforsklingsløftet, bør kunne gi bedre resultater. Uansett må effekten av de store prosessene i politiet først måtte evalueres.

3.6 Oppsummering av statsadvokatens inspeksjoner mv

I tildelingsbrevet er riksadvokaten bedt om å oppsummere statsadvokatens inspeksjoner, eventuelt andre former for fagledelse. I den forbindelse er det angitt at det er ønskelig at riksadvokaten redegjør for hvilket bilde inspeksjonene avtegner, samt sin vurdering av måloppnåelsen og eventuelle behov for tiltak.

Foran under punkt 3.2 er det redegjort for omfanget og innretningen av inspeksjonene i 2017 og for hovedtrekkene i statsadvokatens fagledelse.

Samtlige politidistrikter er inspisert i 2017.

Bakgrunnen for beslutningen om å be statsadvokatene i 2017 ved tilsyn av politidistriktene undersøke oppfølgingen av saker med tilrettelagte avhør var en bekymring for at den betydelige oppmerksomheten mot overholdelse av fristen for det første avhør har hatt negative følger for sakens videre oppfølging etter gjennomført avhør. Resultatet av undersøkelsen vil bli oversendt departementet i form av en situasjonsrapport og med forslag til enkelte regelendringer. En finner det da ikke riktig å forskuttere bearbeidelsen av undersøkelsen, som ennå ikke er ferdigstilt her. Det må likevel alt nå kunne sies at bekymringene dels har slått til, og videre at det store og økende antallet saker med tilrettelagte avhør og de korte fristene for disse har medført at andre prioriterte saker er blitt skadelidende. På den annen side har regelendringene som trådte i kraft 2. oktober 2015 utvilsomt hatt mange positive virkninger for behandlingen av de aktuelle sakene, blant annet er helhetsinntrykket at politiet kommer raskt og godt i gang med etterforskingen, og at kvaliteten på avhørene jevnt over vurderes å være bedre enn under den tidligere ordning med dommeravhør. Utfordringene er således komplekse, og en kommer, som nevnt, tilbake til de spørsmål som her reiser seg.

Politiarbeid på stedet er et tiltak i Etterforsklingsløftet. Hensikten er å øke både kvalitet og effektivitet i straffesaksbehandlingen. Som nevnt ga riksadvokaten statsadvokatene i oppdrag ved deres tilsyn av politidistriktene i 2017 å rette særskilt oppmerksomhet mot straksetterforskning ("politiarbeid på stedet") – hvor og hvordan der er organisert, og kvaliteten ved det arbeidet som utføres. Gjennomgående er tilbakemeldingene fra statsadvokatene positive til tiltaket. Flere av embetene uttrykk for at det arbeid som gjøres av patruljene kvalitetsmessig er fra tilfredsstillende til meget tilfredsstillende, eller av god kvalitet. Arbeidet er nok ikke kommet like langt alle steder, og kan være noe ujevn i enkelte distrikter, men fremstår som en riktig satsing og med fortsatt potensial for forbedringer. Tiltaket bør sees i sammenheng med opprettelsen av Felles straffesaksinntak (FSI) i politiet, og som vil bli vurdert av statsadvokatene ved en senere anledning; FSI er ennå ikke ferdig etablert, slik at en slik undersøkelse vil foreløpig måtte bero.

Et tredje oppdrag fra riksadvokaten til statsadvokatene var å rette oppmerksomhet mot hvordan de nye politidistriktene etterlever de sentrale og landsdekkende prioriteringer. På dette punkt er tilbakemeldingene mer blandete, og etterlevelsen i enkelte distrikter vil bli fulgt opp av de respektive statsadvokatembeter i 2018.

For øvrig er det gjennomført tradisjonelle inspeksjoner hvor lokale forhold har påvirket valg av tematikk og tilnærming.

3.7 Digital straffesaksbehandling og irettføring

2017 har vært preget av en ikke ubetydelig utvikling i digital aktorering og straffesaksbehandling i Den høyere påtalemyndighet. Samtlige embeter, med unntak av to mindre embeter, har gjennomført digitale aktorater i løpet av året. Ett av de to sistnevnte utførte sitt første digitale aktorat i januar 2018, jf. også punkt 3.13.3.

Foreløpig er bruken av digitale hjelpemidler ujevn i Den høyere påtalemyndighet, men det er en klar og tydelig utvikling på gang. Enkelte embeter er fortsatt noe tilbakeholdne, andre mer offensive. Tilbakemeldingene fra de som har ervervet erfaring i denne arbeidsformen er klart positive, og de viser til de muligheter den gir for effektivisering og besparelser i tids- og ressursbruk. Det er ikke helt utypisk når Hedmark og Oppland statsadvokatembeter melder i sin rapport til riksadvokaten at embetet, etter å ha vunnet erfaring gjennom to digitale aktorater i 2016, i 2017 har hatt det utgangspunkt at *alle* saker vurderes for gjennomføring av digital bevisføring. Også andre embeter understreker motivasjonen for slik aktorering.

Som for aktorering, er det foreløpig forskjeller mellom embetenes bruk av elektronisk oversendelse av straffesaksdokumenter. Flere embeter er kommet godt i gang med oversendelse gjennom Alltinn til tingretter og lagmannsretter, andre har ennå ikke brutt denne barrieren.

Digitalisering av straffesaksbehandlingen, og ikke minst digitale aktorater, har hatt mye oppmerksomhet i 2017. Dette arbeidet skal videreføres og styrkes i 2018. Satsningen følger to spor. En arbeidsgruppe har avgitt en grundig intern rapport om hvilke utfordringer Den høyere påtalemyndighet står overfor ved overgangen til en digital dokumenthåndtering i straffesaksbehandlingen, og hvilke tiltak som bør iverksettes for å kunne møte disse utfordringene. Sentrale forslag er at det utarbeides en IKT-strategi, kjøpes inn tidsmessig IKT-utstyr og at det gjennomføres målrettede kompetansehevende tiltak. Rapporten vil bli sendt på høring før den følges opp ved Riksadvokatembetet. Riksadvokaten har dessuten sammen med Domstoladministrasjonen tatt et initiativ som skal munne ut i retningslinjer for samhandling med andre aktører i straffesaker med digital dokumentbehandling. Det skal i den anledning nedsettes en egen arbeidsgruppe med representanter fra Den høyere påtalemyndighet, Politidirektoratet, Dommerforeningen og Domstoladministrasjonen.

3.8 Påtalemyndighetens praktisering i henhold til "hurtigprosedyren" – soningsoverføring

Departementet har bedt om rapportering om påtalemyndighetens praktisering i henhold til den såkalte "hurtigprosedyren".

Prosedyren gjelder for tilfeller der dommen er på minst ett års ubetinget fengsel, og domfelte må komme fra et land som har ratifisert tilleggsprotokollen til den europeiske overføringskonvensjonen. Riksadvokaten har ikke mottatt signaler fra Kriminalomsorgen eller andre om at påtalemyndigheten ikke raskt varsler utlendingsenhet/utlendingsseksjon når dette er aktuelt.

3.9 Orientering om beredskapsordning

En beredskapsordning som sikrer nødvendig tilgang til beslutningskompetanse for avgjørelser etter straffeprosessloven § 4 a, jf. påtaleinstruksen § 32-2 (bekjempelse av ulovlige handlinger mot sikkerheten ved skipsfart) er etablert i 2017 ved innføring av en jourordning i regi av Oslo statsadvokatembeter og NAST.

3.10 Saker fra Riksrevisjonen

Det er ingen saker fra Riksrevisjonen som krever oppfølging fra Riksadvokaten.

3.11 Iverksatte og planlagte effektiviseringstiltak

3.11.1 Undersøkelserverktøy

Etaten anskaffet i 2016 et web-basert undersøkelsesverktøy for å forenkle arbeid med kvalitetsundersøkelser, arbeidsmiljøundersøkelser, brukerundersøkelser, statistikker, påmelding ved kurs og seminarer mv. Anskaffelsen har kommet godt til nytte.

3.11.2 Effektivisering av arbeidsprosesser

Riksadvokaten har som mål å effektivisere og – til en viss grad – standardisere administrative arbeidsprosesser i etaten, og i 2016 ble det utarbeidet og standardisert rutiner og veiledere innenfor kommunikasjon, kompetanse, anskaffelser, sykefravær, og virksomhetsstrategi.

I 2016 startet arbeidet med å kartlegge arbeidsoppgavene knyttet til kontorteknisk støtte ved Riksadvokatembetet. Målet er å sikre at den knapt bemannede administrasjonen har nødvendig kompetanse og dermed blir mindre sårbar ved turnover og fravær. Arbeidet måtte utsettes da implementering av en ny versjon av politiets basisløsning skapte store utfordringer og krever nye arbeidsrutiner. Samtidig var flere av de kontoransatte sykemeldt.

3.11.3 Digital arbeidsplass

Som en del av prosjektet "*effektivisering av arbeidsprosesser*" har riksadvokaten en målsetting om økt digitalisering. Det ble i 2017 anskaffet programvare for ny hjemmeside og en intranettløsning for Den høyere påtalemyndighet. Anbudet inneholdt også nytt designprogram for hele etaten slik at man framover vil frastå med en helhetlig profil utad. Den nye hjemmesiden ble lansert i desember 2017, mens intranettløsningen forventes lansert primo 2018. Forsinkelsen skyldes utfordringer med å få så "sluset" løsningen inn via Politiets IT-tjenester.

Etaten har også videreført arbeidet som ble påbegynt i 2016 med elektroniske informasjon om rundskriv mm som er utarbeidet av riksadvokaten. Riksadvokatembetet har også tatt i bruk Twitter for å spre kunnskap om viktige beslutninger og skriv som er utarbeidet.

Det ble også i 2017 gjennomført kurs i digitale aktorater både sentralt og lokalt. Ni av de elleve regionale statsadvokatembetene gjennomførte digitale aktorater i 2017, mens et tiende embetene planlegger å gjennomføre sitt første digitale aktorat i januar 2018. Det siste embetet er ikke kommet i gang og melder at heller ikke domstolene i regionen er rigget for dette.

3.11.4 Videokonferanseutstyr

Den høyere påtalemyndighet ble i 2017 tildelt midler til anskaffelse av videokonferanseutstyr som vil lette kommunikasjonen mellom embetene og redusere behovet for å bruke tid og penger på reise til møter. Midlene var tilstrekkelig til etablering på ti lokasjoner. De to øvrige embetene vil få utstyr i 2018.

3.11.5 Helelektronisk arkiv og journalsystem

Riksadvokatembetet planlegger å skifte ut dagens journal- og arkivsystem til et webbasert helelektronisk administrativt arkiv. Dagens arkivsystem er utdatert og støttes ikke av oppgradert versjon av Microsoft Office. Vi har inngått avtale med Politidirektoratet, som går ut med anbudsinnbydelse primo 2018 for et slikt system, om å kunne ta avrop på deres valg av leverandør. Midler til dette ble avsatt i 2017, men måtte pga. samordningen med Politidirektoratet overføres til 2018. Når slik programvare kommer på plass vil arbeidsprosessene i Den høyere påtalemyndighet kunne effektiviseres ytterligere og papirarkivet kan avsluttes.

3.12 Personalpolitikk og likestilling

I henhold til tildelingsbrev for 2017 fra Justis- og beredskapsdepartementet redegjøres det for likestilling i tråd med veilederen "Statlig virksomheters likestillingsredegjørelser etter effektivitets- og rapporteringsplikten":

I Den høyere påtalemyndighet var det i 2017 tilsatt 105 statsadvokater (inkl. riksadvokaten og assisterende riksadvokat) og 65 kontoransatte. Som nevnt er 61,9 % av statsadvokatene og 94 % av de kontoransatte kvinner. Samtlige kontor- og administrasjonssjefer ved embetene er kvinner.

I årsrapporten for 2015 ble det gjort rede for ulike *barrierer* for likestilling. Skjevfordeling av kjønn innenfor en stillingskategori og strenge krav til skriftlig og muntlig norsk ble vurdert som mulige barrierer. Dette er gjeldende også for 2017.

3.12.1 Statsadvokater

Pr i dag har Den høyere påtalemyndighet 9 konstituerte statsadvokater, hvorav 8 er vikarer for statsadvokater som har permisjon eller er syke. Den niende konstitusjonen er en styrking av bemanningen ved Hedmark og Oppland statsadvokatembeter. Av de konstituerte statsadvokatene er 78 % kvinner, hvilket gjenspeiler at stadig flere kvinner synes å søke seg til disse stillingene. På sikt vil dette også naturlig nok utvilsomt medføre en høyere andel kvinner blant embetslederne.

I 2017 ble det utlyst ett embete som førstestatsadvokat/nestleder, ett embete som førstestatsadvokat/avdelingsleder, fem faste statsadvokatstillinger og fire konstitusjoner. Totalt mottok etaten 71 søknader hvorav 34 fra kvinner og 37 fra menn. Ved Oslo statsadvokatembeter ble det tilsatt menn i to førstestatsadvokatstillinger samt i én statsadvokatstilling. I fire konstitusjoner ble det tilsatt tre menn og én kvinne. Oslo statsadvokatembeter har allikevel en god fordeling mellom kjønnene i det nesten 60 % av statsadvokatene er kvinner. To av tre avdelingsledere er kvinner.

I de øvrige statsadvokatstillingene ble det tilsatt tre kvinner og to menn. I 2017 var altså 33 % av de nyansatte statsadvokatene kvinner.

Ved stillingsgruppen embetsleder er det fortsatt en skjevfordeling idet 10 av 11 er menn, i tillegg til at riksadvokaten, assisterende riksadvokat og to nestledere er menn. Dette er i all hovedsak en konsekvens av liten utskifting av ledere. Det er ikke behov for ytterligere tiltak utover en bevisst rekrutteringspolitikk for å sikre jevn kjønnsfordeling blant denne gruppen.

3.12.2 Kontoransatte

En tilsvarende utvikling er det ikke ved nyansettelser av kontorpersonell, og her forventes heller ingen vesentlig endringer. I 2017 ble det utlyst elleve administrative vikar- og konsulentstillinger. Totalt mottok etaten 676 søknader hvorav 168 var menn og 508 var kvinner. Av disse ble det ansatt én mann og syv kvinner. Én kvinne og én mann blir først tilsatt i 2018, mens den ellefte stillingen ennå ikke er besatt.

Fravær av mannlige, kompetente søkere til administrative stillinger må man påregne vil vedvare. Likefullt må det vurderes ulike tiltak for om mulig å øke mannsandelen i de administrative stillingene. Et tiltak kan være å benytte mannlige vikarer, og vurdere om disse bør innstilles i faste stillinger som blir ledige.

3.12.3 Aktivitetsplikten

Aktivitetsplikten stiller krav om å innfri statens mål om 40 % kvinnelig ledelse, samt sikre likebehandling for uttak av senioruke, foreldrepermisjon og mulighet til å delta på kompetansehevende tiltak.

Totalt er kvinner representert i 60 % av lederstillingene i Den høyere påtalemyndighet, og man er med dette godt innenfor statens mål. Det er likevel av betydning at samtlige administrative ledere er kvinner og 10 av 11 embetsledere er menn. Like fullt er det vår vurdering at det ikke er behov for ytterligere aktivitetstiltak.

I 2017 ble det tatt ut 191 seniordager, hvorav kvinner tok ut 113 dager og menn 78 dager. Antallet medarbeidere som har rett til seniordager er ti kvinner og ni menn. Totalt har seks menn og ni kvinner benyttet seg av seniordager etter HTA 5.9. Uttaket av slike dager er jevnt fordelt mellom statsadvokater og kontoransatte, mens de tre som ikke har benyttet seg av tilbudet alle er mannlige statsadvokater.

I 2017 har to kvinner hatt foreldrepermisjon i til sammen 216 dager og én av disse har også tatt ut ammepermisjon. En mann har tatt ut 169 dager foreldrepermisjon mens tre andre har tatt ut til sammen 30 dagers omsorgs-permisjon ved fødsel.

3.13 Kontakten mellom brukerne og forvaltningen

3.13.1 Brukerundersøkelse

Med utgangspunkt i pålegg om brukerundersøkelse ble det i 2017 gjennomført en brukerundersøkelse hvor dommere i lagmannsrettene og tingrettene ble bedt om å gi tilbakemelding på *oppgaveløsningen* til Den høyere påtalemyndighet. Det er utarbeidet en rapport fra undersøkelsen som tidligere er oversendt departementet.

3.13.2 Lærling

I 2016 ansatte Oslo statsadvokatembeter en kontorfaglæring. Hun blir ferdig med sin periode som lærling sommeren 2018. Det blir fortløpende vurdert om Den høyere påtalemyndighet har mulighet til å tilsette ytterligere lærlinger.

4 Styring og kontroll i virksomheten

Riksadvokaten mottar tertialvise rapporteringer om straffesaksbehandlingen og den økonomiske situasjonen fra embetene. Hvert kvartal rapporteres oppfølgingen av sykefraværet og årlig rapporteres om IA-arbeid og HMS-arbeid ved det enkelte embete. Ved behov iverksettes tiltak. Embetenes rapportering følges også opp i egne styringsdialogmøter med embetene. Fra og med 2016 blir disse styringsdialogmøtene avviklet i løpet av våren. Ved behov gjennomføres også et styringsdialogmøte mot slutten av året. I tillegg rapporterer embetene til riksadvokaten om gjennomførte inspeksjoner i politidistriktene, og det gis tilbakemeldinger om funnene.

Minimum to ganger i året kaller riksadvokaten inn alle embetslederne til møte for gjennomgang av viktige saker for styringen av embetet. Administrasjonssjefen har tilsvarende to møter pr år med kontorsjefene.

Én gang pr år samler riksadvokaten alle statsadvokatene til et såkalt statsadvokatmøte med ulike temaer, herunder kompetansegivende foredrag og gjennomgang av nye regler og retningslinjer på straffesaksområdet. Møtets varighet er to til tre dager og følges opp med et skriftlig referat. De kontoransatte har egne fagdager over to dager.

Etatens økonomistyring skjer i henhold til Statens økonomireglement, og det er utarbeidet egen instruks fra riksadvokaten til statsadvokatene om økonomiforvaltningen i Den høyere påtalemyndighet.

4.1 Risikostyring

Riksadvokatembetet gjennomførte i løpet av 2017 risikovurdering av måloppnåelsen, personellsikkerhet og informasjonssikkerhet på et overordnet nivå.

Risikostyring tas opp i riksadvokatens embetsleder- og etatsstyringsmøter. I årsrapporten er embetene bedt om å redegjøre for arbeidet med risikostyring og internkontroll. Alle embeter inklusive Riksadvokatembetet utarbeider årlige virksomhetsplaner hvor risikofaktorer identifiseres.

Ved Riksadvokatembetet er man opptatt av å redusere risikoen for at mål ikke nås, blant annet ved ukentlig oppfølging av egne statsadvokaters arbeid med straffesaker og tilsvarende er det ukentlige møter med fordeling av arbeidsoppgaver blant de kontoransatte.

For at Den høyere påtalemyndighet skal oppfylle mål- og resultatkravene, er tilstrekkelig bemanning med nødvendig kompetanse en avgjørende faktor. Arbeidsoppgavene er for en stor del gitt, og kan ikke dimensjoneres i forhold til disponible ressurser. Kapasitetshenleggelse vil for eksempel ikke kunne skje i vår etat. En viktig risikofaktor er derfor at det kan oppstå

situasjoner med for stor arbeidsbelastning for enkeltpersoner. Et avgjørende tiltak for å bringe risikoen forbundet med sårbar personellressurs til et så lavt nivå som mulig, ville være økt bemanning.

Embetene er også opptatt av raske tilsetninger for å unngå økt belastning på resten av medarbeiderne gjennom vakanser. Økt bruk av politiaktorer kan være et virkemiddel i perioder med høy belastning. Oppfølging av straffesaksbehandlingen i politiet for å sikre at politiets arbeid har tilstrekkelig kvalitet, oppgis fra statsadvokatembetene å være et viktig tiltak for å bedre egen arbeidssituasjon.

Dobbeltberammelser og aktorbytte nevnes spesielt av Oslo statsadvokatembeter som en vesentlig risikofaktor for at det oppstår for stor arbeidsbelastning for enkeltpersoner.

Forebygging av sykdom og skader ved å sikre lokaler og arbeidsstasjoner er et viktig tiltak for å redusere sårbarheten ved fravær. Det er stor oppmerksomhet om dette i etaten. Det legges vekt på at det er viktig med et inkluderende og godt arbeidsmiljø for å unngå fravær. Belastningene ved større hovedforhandlinger er nevnt som en risikofaktor for sykefravær.

Det er også et ønske om å legge arbeidsforhold med mer bedre til rette for ansatte i de forskjellige livsfasene. Dette vanskeliggjøres imidlertid både som følge av organiseringen med få ansatte pr embete og en budsjettsituasjon hvor det ikke er mulig å kompensere livsfaseordninger med ekstra bemanning.

Alle ansatte i Den høyere påtalemyndighet skal tilbys årlige medarbeidersamtaler som blant annet er et godt sikkerhetsnett for å fange opp personer som har behov for å regulere arbeidsbyrden for å unngå sykdom/utbrenthet.

En betydelig risikofaktor har vært knyttet til manglende muligheter for å tilby konkurransedyktig lønn til dyktige og godt kvalifiserte medarbeidere. Gjennom budsjettildelingene for 2014 og 2015 ble etaten satt i stand til å kunne øke statsadvokatens lønn til omtrent samme nivå som tingrettsdommerne ved de lokale forhandlingene. Dette har gitt resultater i form av lavere turnover og ved at gode medarbeidere blir i sine embeter. Lønnsjusteringene har også medført godt kvalifiserte søkere til ledige stillinger, hvilket medvirker til at den høye kvaliteten som preger etatens oppgaveløsning, fortsatt kan opprettholdes.

En ytterligere risikofaktor for at embetene ikke skal nå virksomhetens mål er manglende oppdatering/utvikling av kompetanse. De senere år har budsjettsituasjonen kun tillatt at det settes av svært beskjedne midler til felles kompetanseutvikling for statsadvokatene. Dette er meget uheldig. Arbeidsmengden ved det enkelte embete kan

også stå i veien for tid til kompetanseutvikling. De fleste statsadvokatene har likevel fått et visst kompetansepåfyll gjennom året via tiltak iverksatt ved de enkelte embeter og ved riksadvokatens årlige statsadvokatmøte.

Stabilitet i datasystemene som driftes av politiets IT-tjenester er en risikofaktor for måloppnåelse. Likeså er statistikkene fra BL/PAL en viktig kilde til styringsinformasjon. Etter omleggingen til nasjonal BL foreligger det usikkerhet om korrektheten for disse statistikkene, spesielt for to av embetene. Etaten har løpende kontakt med Politiets IT-tjenester for å få rettet opp i feilene. Embetene opplyser at den enkelte statsadvokat pålegges å ha løpende oppfølging av egne saker i PAL. I tillegg følger embetslederne med på den enkeltes portefølje slik at saker kan omfordes dersom saksbehandlingstiden blir for lang. Som nevnt ovenfor forekommer det fortsatt feil i statistikkene hvilket utgjør en viss risikofaktor hva gjelder ressursdisponering.

Den høyere påtalemyndighet hadde også i 2017 en utfordrende budsjettsituasjon, og embetene ble derfor tett fulgt opp hva gjelder resultater og prognoser gjennom året. På grunn av budsjettsituasjonen er en praktisk viktig "sikkerhetsventil" at embetene kan søke tilleggsbevilgning fra en sentral reserve ved uventede utgifter til aktorater eller hvor refusjoner fra NAV ikke dekker fullt ut utgifter til vikar ved sykefravær og foreldrepermisjoner. De siste årene har størrelsen på denne reserven vært lavere enn ønskelig.

4.2 Sikkerhet

Riksadvokatembetet utarbeidet internkontrollsystem for personvern og informasjonssikkerhet ved riksadvokatembetet i 2014. Dette dokumentet er nå under revisjon slik at det også oppfyller kravene som grunnlagsdokument for sikkerhetsadministrasjon. Når dokumentet er godkjent av Forsvaret vil embetet få montert utstyr for kommunikasjon via Nasjonalt begrenset nett. Tidligere har riksadvokaten og assisterende riksadvokat fått montert utstyr tilknyttet sine mobiltelefoner for krypterte samtaler. Riksadvokatembetet har også en beredskapsplan som blir revidert årlig. Alle de regionale embetene har egne beredskapsplaner. De skal også ha utarbeidet internkontrollrutiner som tilfredsstiller kravene i politiregisterloven.

Den høyere påtalemyndighet behandler personsensitive opplysninger, og for å sikre at opplysninger ikke kommer på avveie må alle ansatte undertegne taushetserklæringer. Ansatte som skal behandle graderte dokumenter blir sikkerhetsklarert. Ved Riksadvokatembetet, Det nasjonale statsadvokatembetet og ved Troms og Finnmark statsadvokatembeter er alle medarbeiderne sikkerhetsklarert. Ved Oslo statsadvokatembeter er 29 av 32 statsadvokater sikkerhetsklarert som følge av at de deltar i jourtjeneste blant annet for å kunne være tilgjengelig for å kunne fatte beslutninger med hjemmel i strpl. § 4a,jf. påtaleinstruksen § 32-2. I tillegg er fem av de kontoransatte sikkerhetsklarert. Ved de øvrige embetene er embetslederen og enkelte andre sikkerhetsklarert.

Alle embeter har adgangskontroll til sine lokaler.

I mai 2017 deltok riksadvokaten og seks av hans medarbeidere på stabsopplæring i regi av Politihøgskolen. I oktober 2017 deltok flere av medarbeiderne ved Riksadvokatembetet på øvelse "Nordlys".

5 Vurdering av framtidsutsikter

Bevilgende myndigheters satsing på Den høyere påtalemyndighet i de senere år er meget gledelig. Riksadvokaten har uttrykt stor anerkjennelse til Justis- og beredskapsdepartementet for det arbeid som derfra er nedlagt for å muliggjøre denne utviklingen. Det er vår klare intensjon – og forventning – at satsingen skal gi bedret oppgaveløsning i vår etat; ikke at flere og bedre betalte medarbeidere utfører det samme arbeid som tidligere.

Oppgavene og utfordringene er mange. Politiets struktur endres, det vil ha betydning for vår organisering. Det er gjennomført en påtaleanalyse som nå skal følges opp, og som vil kunne innvirke på vår oppgaveløsning og organisering. Digitalisering av ulike deler av straffesaksbehandlingen er i stor fremmarsj, både med tanke på oversending av dokumenter mellom de ulike aktørene og gjennomføring av såkalte digitale aktorater.

Etterforskingssituasjonen i politiet skal endres. I dette arbeidet står nødvendigvis Den høyere påtalemyndighet sentralt. Det er bl.a. vår oppgave å klargjøre ulike kvalitetskrav ved denne viktige delen av politiets oppgaveløsning. Politiets arbeidsmetodikk vil bli endret. Det vil også berøre oss.

Politidirektoratet går tyngre enn tidligere inn i politiets etterforskningsfunksjon med større interesse for arbeidsmetodikk, organisering og resultater. Det er en utvikling vi hilser velkommen, men som nødvendigvis gjør et større engasjement fra vår etat og klargjøring av ulike roller og ansvar. Det kan ikke være tvil om at i den situasjon norsk politi vil være i kommende år, er statsadvokatenes og riksadvokatens fagledelse av vesentlig betydning for en adekvat og riktig utvikling for så vidt gjelder behandlingen av straffesaker. Vår forventning vil være preget av en kvalitetsmessig tilnærming og vurdering av hvilke krav som må og skal stilles ved en oppgaveløsning som også innebærer utøvelse av makt mot egne borgere. Påtalemyndigheten skal hegne om, og utvikle, rettsstaten.

Foruten å utvikle faglederrollen ytterligere, skal statsadvokatene bedre sin måloppnåelse slik at de fastsatte mål nås. I tillegg må vi bidra til at den negative utviklingen med stadig lengre rettssaker reverseres. For mange saker tar i dag for lang tid. Spissformulert kan man kanskje hevde at myndighetenes oppgave i dag er å lage regelverk som verner enkeltpersoner mot overlast, og samtidig på en rekke områder utformer en strengere kriminalpolitikk i et stadig mer komplekst samfunn. Som intet annet felt kan man si at strafferetten- og straffeprosessen vil måtte vekte og balansere hensyn som trekker i ulike retninger. Denne oppgaven er kanskje den største utfordringen for norske myndigheter innenfor norsk strafferettspleie og straffeprosess i det kommende tiår. Enkelt saker av alvorlig karakter får stor oppmerksomhet. Politikere utfordres; handlekraft må vises. Lovgivningsendringer kan langt på veg fremstå som "gratis", og kan bære bud om handling og kraft. Det kan synes som om forholdet mellom

budsjettprosesser og lovgivningsprosesser leder til at økonomisk og administrative konsekvenser av lovforslag undervurderes eller underkommuniseres. Men refleksjoner, gode overveielser og nyttebetraktninger er av avgjørende betydning slik at man ikke i den gode saks tjeneste underminerer rettsstaten. Det gode og forstandige lederskap blir viktigere enn noen gang, demokratiet er i seg selv ingen garantist for rettsstaten. Men rettsstaten er etter vår oppfatning en grunnleggende forutsetning, både for demokratiet og for ivaretagelse av menneskerettighetene. Myndighetene må selvsagt beskytte sine borgere på adekvat måte. Uten tilstrekkelig sikkerhet i sårbare demokratier, ingen frihet!

Det er under iakttagelse av perspektiver som dette Den høyere påtalemyndighet skal utføre sin viktige funksjon. I skjæringspunktet mellom politikk og fag har vi en krevende rolle. Vår oppgaveløsning er utvilsomt på rett veg, men vi kan og vil bli bedre.

6 Årsregnskap

6.1 Ledelseskommentar årsregnskapet 2017

6.1.1 Formål

Den høyere påtalemyndighet består av Riksadvokatembetet og 11 underliggende statsadvokatembeter. Vår etat skal bidra til redusert kriminalitet i Norge gjennom adekvat fagledelse av politiet og målrettet og effektiv straffesaksbehandling. Kravene til høy kvalitet og rettssikkerhet skal ivaretas. Det administrative ansvaret for Den høyere påtalemyndighet tilligger riksadvokaten. Her avgjøres også spørsmål om tiltale i de alvorligste straffesakene fra hele landet. Den høyere påtalemyndighet er i budsjettsammenheng et ordinært statlig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet slik det fremgår av prinsippnoten til årsregnskapet. Selve årsregnskapet utgjør del 6 i årsrapporten til Justis- og beredskapsdepartementet.

6.1.2 Bekreftelse

Årsregnskapet er avgitt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Justis- og beredskapsdepartementet i instruks om økonomistyring. Riksadvokaten er av den bestemte oppfatning at årsregnskapet gir et dekkende bilde av virksomhetens bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

6.1.3 Vurderinger av vesentlige forhold

Den høyere påtalemyndighet hadde i 2017 til disposisjon 250 860 000 kr eksklusive refusjoner, inklusive kompensasjon for lønnsoppgjøret og pensjonsoppgjør, samt overført mindreforbruk fra 2016, jf. note A.

Den høyere påtalemyndighet mottok en belastningsfullmakt fra Politidirektoratet på til sammen kr 1 377 195, jf. bevillingsrapporteringen. En medarbeider ved Oslo statsadvokatembeter var hele året lånt ut til Politidirektoratet for å arbeide med tilrettelegging for digital straffesaksbehandling. Det ble i 2016 bevilget midler over Politidirektoratets budsjett til arbeidsgruppen som gikk gjennom den såkalte "Trans Ocean-saken" i et læringsperspektiv. Det ble i utgangspunktet satt av 1,5 mill. kr til arbeidsgruppen. I 2016 ble det benyttet 0,672 mill. kr. Fullmakten ble utvidet til også å gjelde budsjettåret 2017 og de resterende midlene ble da

benyttet. (Rapporten fra gruppen er til oppfølging.)

Mindreforbruket i 2017 på kap. 0445 på kr 7 797 439, søkes overført til 2018. Det vises til note B. Mindreforbruket skyldes i hovedsak både planlagte og ikke planlagte vakanser, samt lavere reiseutgifter enn antatt. I tillegg ble 2018 p.g.a. flytting av to embetskontorer bedømt som meget krevende budsjettmessig og det ble vurdert som nødvendig og klokt å styre mot et visst underforbruk. Ca. 2 mill. kr av mindreforbruket gjelder utgifter som var planlagt utgiftsført i 2017, men som først kommer til utbetaling i 2018. Totalt vises et mindreforbruk som utgjør 3,1 % av bevilgningen.

Det ble utgiftsført til sammen kr 243 062 561 på utgiftskapittel 0445. Av dette utgjør lønn og sosiale utgifter kr 198 988 450 (81,9 %) mot kr 172 342 607 (81,2 %) i 2016. Økningen på 14,1 prosentpoeng skyldes at etaten i 2017 ble tilført midler til pensjonsutgifter og at denne kostnaden nå belastes etatens regnskap. I tillegg mottok etaten kompensasjon for lønnsoppgjørene i 2017 med 1,485 mill. kr.

Til andre driftsutgifter er det benyttet ca. 1 millioner kr mer i 2017 enn i 2016. Dette har flere årsaker, blant annet avtale om abonnement på Rettsdata som ble inngått høsten 2016 og utgiftene var derfor ca. 0,3 mill. kr lavere enn i 2017 hvor abonnementet var for hele året. To av embetene fikk økte leieutgifter i 2017 og statsadvokatmøtet varte en dag lenger enn i 2016 og kostnaden til dette ble således høyere.

Mellomværende med statskassen utgjorde kr 8 828 716. Oppstillingen av artskontorrapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværendet består av. Foruten rapportert mellomværende med statskassen, har Den høyere påtalemyndighet en leverandørgjeld på kr 862 265, skyldig skattetrekk kr 8 116 838, annen kortsiktig gjeld kr 128, samt en fordring på kr 47 412 som ikke fremkommer som en utgift i årsregnskapet, jf. note 8 sammenheng statskassen.

6.1.4 Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og skal bekrefte årsregnskapet for Den høyere påtalemyndighet. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per dags dato, men revisjonsberetningen skal foreligge innen 1.mai 2018.

Ønskes ytterligere informasjon står vi selvsagt til disposisjon.

Oslo, 01. februar 2018

Tor-Aksel Busch
Riksadvokat
Sign.

6.2 Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskap for Den høyere påtalemyndighet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten (heretter kalt bestemmelsene). Bestemmelsene er datert 12. desember 2003 med endringer, senest 5. november 2015. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av 24. november 2016.

Bevilgningsrapporteringens oppstilling omfatter øvre del med selve rapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står rapportert med i kapitalregnskapet.

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter, og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – grunnleggende prinsipper for årsregnskap:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 om hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet.

Sumlinjen "Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.7.1. Retningslinjer for virksomhetens tilgang til oppgjørskontoer i Norges bank og arbeidskontoer i banken er fastsatt i Finansdepartementets rundskriv R-104.

6.3 Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Den høyere påtalemyndighet har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster som virksomheten har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser etaten står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva riksadvokaten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for sitt utgiftskapittel 0445.

Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet og vises i kolonnen for regnskap 2017. Fra 1. januar 2015 ble som kjent

nettoføringsordningen for merverdiavgift innført som en administrativ ordning innenfor statsforvaltningen. Utgiftskapittel 1633 viser bokført merverdiavgift i henhold til bestemmelsene i rundskriv R-116 av 12. mars 2015.

Det er ikke avgitt belastningsfullmakter fra Den høyere påtalemyndighet i 2017.

6.4 Artskontorrapporteringen

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Den høyere påtalemyndighet har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Rapporten inneholder både utgifter ført på etatens egen utgiftskapittel 0445 og det som er ført i henhold til fullmakter på kapittel 0440. I note 2 vises en spesifisering av fordelingen av lønnutgifter pr utgiftskapittel. Note 3 viser en spesifisering av driftsutgiftene fordelt på de to utgiftskapitlene. Den høyere påtalemyndighet har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen.

Note 8 til artskontorrapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

6.5 Om de enkelte embeter

Oslo statsadvokatembeter har hatt god økonomistyring og benyttet ca. 99 % av de bevilgede midler på 78 mill. kr.

Hedmark og Oppland statsadvokatembeter har også hatt god kontroll og har et mindreforbruk på kr 115 185 som følge av at det ikke ble satt inn vikar ved sykefravær.

Vestfold og Telemark statsadvokatembeter fikk et mindreforbruk på kr 600 726 som skyldes bevisst sparing ved at stillinger er holdt vakante. De oppsparte midler skal benyttes til nye, nødvendige møbler når embetet flytter inn i nye lokaler i Tønsberg i februar 2018.

Agder statsadvokatembeter har hatt god økonomistyring og hadde et mindreforbruk på kr 404 562 som hovedsakelig skyldes sykefravær med tilhørende refusjoner, uten at vikar ble tilsatt.

Rogaland statsadvokatembeters regnskap viser et mindreforbruk på kr 768 410 ved årsslutt. Mindreforbruket skyldes flere forhold, blant annet mindre bruk av overtid og lavere reisekostnader.

Hordaland statsadvokatembeter har et mindreforbruk på kr 768 410 som skyldes flere forhold, blant annet refusjoner uten at dette fullt ut er benyttet til vikarer.

Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane statsadvokatembeter hadde god økonomistyring og endte med et ubetydelig mindreforbruk.

Trøndelag statsadvokatembeter har hatt god økonomistyring i 2017 og endte med et mindreforbruk på kr 120 753 som skyldes flere forhold.

Nordland statsadvokatembeter hadde et mindreforbruk på kr 152 777 som skyldes flere forhold.

Troms og Finnmark statsadvokatembeters har hatt god økonomistyring og har fullt ut benyttet de tildelte midler.

Det nasjonale statsadvokatembetet hadde et mindreforbruk på kr 177 419 som blant annet skyldes lavere reisevirksomhet enn antatt.

Riksadvokatembetet endte opp med et mindreforbruk på kr 289 475 hvilket i hovedsak skyldes sykefravær og mottatte refusjoner fra NAV uten at vikar ble satt inn.

Riksadvokatens utgifter vil variere fra år til år og ble kr 130 612 lavere enn budsjettert og skyldes flere ulike poster.

6.6 Sentrale avsetninger i 2017

IKT-relaterte utgifter

- Den høyere påtalemyndighet anskaffet i 2011 et elektronisk arkiv og journalsystem for administrative saker. Det påløper årlig lisens og vedlikeholdsutgifter til dette. Leverandøren har varslet at dette systemet vil bli faset ut og i 2017 ble det satt av midler til anskaffelse av et mer moderne Web-basert system. Politiet må også skifte ut sitt system og Den høyere påtalemyndighet har gjort avtale med Politidirektoratet (POD) om å ta avrop på deres anbud. POD planlegger først utlysning av anbud i februar 2018 og midler avsatt til anskaffelsen må overføres til neste år.
- Den høyere påtalemyndighet fikk i 2017 tildelt øremerkede midler til anskaffelse av videokonferanseutstyr. Midlene ble fullt ut benyttet.
- IKT-utgifter til Politiets IT-tjenester for drift betales av sentral avsetning for hele Den høyere påtalemyndighet. Utgiftene ble i 2017 på kr 816 526.
- Den høyere påtalemyndighet anskaffet i 2017 programvare og utvikling av ny hjemmeside og intranettløsning samt designprogram. Hjemmesiden ble lansert i desember, mens intranettløsningen vil bli lansert primo 2018.
- IKT-utgifter til linjeleie betales også av sentral avsetning for hele Den høyere påtalemyndighet. Utgiftene ble i 2017 kr 564 810.
- Det abonneres på Rettsdata elektronisk til alle statsadvokatene og utgiften i 2017 var på kr 395 763.

- Den høyere påtalemyndighet er fullservicekunde for lønns- og regnskapstjenester hos Direktoratet for Økonomistyring. Utgiften for dette var i 2017 kr 180 921 hvilket er kr 14 921 mer enn avsatt.
- Utgifter til lisenser for bruk av *Lovdata* er tidligere betalt via årlig faktura fra Politiets IT-tjenester. Disse er nå skilt ut og kostnaden i 2017 var på kr 83 581.
- Riksadvokatembetet abonnerer på *nyhetsvarsling* som videreformidles til alle underliggende embeter. Kostnad i 2017 var på kr 40 122.
- I 2014 ble det anskaffet og igangsatt felles tidsregistreringssystem for alle ansatte i Den høyere påtalemyndighet. Det påløper årlig lisens og vedlikeholdsutgifter til dette.
- Med tanke på bl.a. gjennomføring av brukerundersøkelser og arbeidsmiljøundersøkelser ble det i 2016 anskaffet programvare for slike undersøkelser.
- I 2015 inngikk Den høyere påtalemyndighet avtale med et firma om mulighet for elektronisk rekruttering. Utgifter til dette er avsatt sentralt.

Felles kompetansetiltak

- Utgifter knyttet til arrangement av statsadvokatmøte, som i 2017 ble lagt til Trondheim, er ført her. Embetene må selv dekke reiseutgiftene.
- Utgifter knyttet til arrangement av fagdager for kontoransatt, som i 2017 ble lagt til Tromsø, er ført her. Embetene må selv dekke reiseutgiftene.
- Etterutdanningsrådets utgifter ble kr 43 992 lavere enn budsjettet.

Diverse felles avsetninger

- Det er avsatt en post til dekning av bl.a. reiseutgifter for ansatte som deltar i sentralt nedsatte arbeidsgrupper, råd og utvalg. I 2017 ble det brukt kr 57 818 til slike refusjoner.
- Regningen for yrkesskadeforsikring betales også av sentral avsetning.
- Kunngjøring ved ledighet i statsadvokatembeter betales av sentral avsetning. I 2017 var det satt av kr 110 000 til dette formålet, mens det var nødvendig kun å bruke kr 34 680.
- Den høyere påtalemyndighet betaler en årlig medlemskontingent til "International Association of Prosecutors".
- Det var avsatt en generell reserve, bl.a. knyttet til aktorater på kr 1 475 000. Denne reserven var blant annet tenkt benyttet til eventuell nødvendig bemanningsøkning ved Hordaland statsadvokatembeter slik at de kunne ta over ansvaret for straffesaksbehandlingen fra tidligere Sogn og Fjordane politidistrikt høsten 2017. P.g.a. usikkerhet med hensyn til om det ville bli tildelt omstillingsmidler i 2018 ble bemanningsøkningen ved Hordaland statsadvokatembeter utsatt og midlene lagt inn i den sentrale reserven. I løpet av året ble reserven styrket med kr 781 000, mens kr 440 000 ble tildelt embeter som søkte om styrking av budsjettet.

6.7 Regnskapsoppstillinger og noter til regnskapet

Se vedlegg.

Virksomhet: **JB - Den høyere påtalemyndighet**

Rapport kjørt: 29.01.2018

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2017

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2017	Merutgift (-) og mindreutgift
0445	Driftsutgifter	01		A, B	250 859 000	243 062 561	7 796 439
0440	Transosean utvalget	01		B	0	865 697	
0440	Straffesaksprosjekt POD	01		B	0	1 377 195	
1633	nettoordning for mva i staten	01			0	3 888 031	
<i>Sum utgiftsført</i>					250 859 000	249 193 484	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling*	Regnskap 2017	Merinntekt og	
				0	0	0	
5309	Tilfeldige inntekter	29		0	225 014		
5700	Motkonto AGA	72		0	24 010 074		
<i>Sum inntektsført</i>					0	24 235 088	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

Kapitalkontoer

60056801	Norges Bank KK /innbetalinger				5 913 311	
60056802	Norges Bank KK/utbetalinger				-231 631 126	
704460	Endring i mellomværende med statskassen				759 418	
<i>Sum rapportert</i>					0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

		31.12.2017	31.12.2016	Endring
704460	Mellomværende med statskassen	-8 069 298	-8 828 716	759 418

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

Virksomhet: JB - Den høyere påtalemyndighet

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
44 501	4 571 000	244 538 000	249 109 000
44 501		1 750 000	1 750 000
Samlet		246 288 000	250 859 000

Mål for bevilgningsrapportering og artskontorrapportering med noter

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings- fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings- fullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
44 501		7 796 439		7 796 439				7 796 439	12 542 950	7 796 439

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter

Den høyere påtalemyndighet har fra Justis- og beredskapsdepartementet mottatt en utvidet fullmakt til å benytte tillegget til tildelingsbrev fra 2016 pålydende kr 1 500 00 for belastning på kapittel 0440, post 01 i 2017. Virksomheten har benyttet kr 865 697 i 2017.

Den høyere påtalemyndighet har fra Politidirektoratet mottatt en belastningsfullmakt på kr 1 377 195 på kapittel 0440, post 01 for 2017. Virksomheten har benyttet hele belastningsfullmakten.

Mulig overførbart beløp

Virksomhetens ubrukte bevilgning på kapittel/post 0445/01 beløper seg til kr 7 796 439. Da dette beløpet er under 5 % av årets tildeling i note A regnes hele beløpet som mulig overført til neste budsjettår.

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2017

	Note	2017	2016
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
Salgs- og leieinnbetalinger	1	0	0
Andre innbetalinger	1	0	0
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		0	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	200 860 794	174 378 373
Andre utbetalinger til drift	3	41 534 996	39 954 751
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		242 395 790	214 333 124
Netto rapporterte driftsutgifter		242 395 790	214 333 124
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	-4 000	-822
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		-4 000	-822
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	2 899 860	1 276 519
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	5 804	1 965
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		2 905 664	1 278 484
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		2 909 664	1 279 305
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	0	0
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsfor sikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		225 014	233 355
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		24 010 074	20 880 194
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		3 888 031	3 243 483
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-20 347 057	-17 870 066
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		224 958 396	197 742 363

Oversikt over mellomværende med statskassen **

Eiendeler og gjeld	2017	2016
Fordringer	47 412	125 595
Kasse	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	0	0
Skyldig skattetrekk	-8 116 838	-8 962 640
Skyldige offentlige avgifter	0	1 965
Annen gjeld	128	6 364
Sum mellomværende med statskassen	8	-8 069 298

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Spesifiser og legg til linjer ved behov.

Kontrollsum:

224 958 396

224 958 396

0

Virksomhet JB - Den høyere påtalemyndighet**Note 1 Innbetalinger fra drift**

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
<i>Sum innbetalinger fra gebyrer</i>	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
<i>Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
<i>Sum salgs- og leieinnbetalinger</i>	0	0
<i>Andre innbetalinger</i>		
<i>Sum andre innbetalinger</i>	0	0
Sum innbetalinger fra drift	0	0

Virksomhet: JB - Den høyere påtalemyndighet

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2017	31.12.2016
Lønn	161 686 267	155 882 742
Arbeidsgiveravgift	24 010 074	20 880 194
Pensjonsutgifter*	17 939 176	0
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-4 395 936	-3 488 264
Andre ytelser	1 621 213	1 103 701
Sum utbetalinger til lønn	200 860 794	174 378 373
Antall årsverk:	174,4	174

*** Nærmere om lønnskostnader**

Den høyere påtalemyndighet har i 2017 belastet lønnsutgifter på kapittel 0440, post 01 i tillegg til virksomhetens kapittel/post 0445/01. Fordelingen er:

Kapittel 0445, post 01: samlet kr 198 988 450

Kapittel 0440, post 01: samlet kr 1 872 344

Sum kr 200 860 794

Nærmere om pensjonskostnader

Fra og med 1. januar 2017 betaler virksomheten pensjonspremie til SPK. For 2017 er arbeidsgivers andel av pensjonspremien 12 prosent.

Virksomhet: JB - Den høyere påtalemyndighet**Note 3 Andre utbetalinger til drift**

	31.12.2017	31.12.2016
Husleie	18 752 879	19 591 261
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	53 156	97 109
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	5 029 171	4 026 015
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	90 196	62 990
Mindre utstyrsanskaffelser	801 585	871 882
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 175 374	1 099 727
Kjøp av fremmede tjenester	3 441 990	3 147 382
Reiser og diett	5 545 864	4 706 758
Øvrige driftsutgifter	6 644 780	6 351 625
Sum andre utbetalinger til drift	41 534 996	39 954 751

*** Nærmere om andre driftsutgifter**

Den høyere påtalemyndighet har i 2017 belastet driftsutgifter på kapittel 0440, post 01 i tillegg til virksomhetens kapittel/post 0445/01. Fordelingen er:

Kapittel 0445, post 01: samlet kr 41 164 448

Kapittel 0440, post 01: samlet kr 370 548

Sum kr 41 534 996

Virksomhet: JB - Den høyere påtalemyndighet

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	-4 000	-822
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	-4 000	-822

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	5 804	1 965
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	5 804	1 965

Virksomhet: JB - Den høyere påtalemyndighet**Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer**

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	695 241	134 770
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	93 904	122 914
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	2 110 715	1 018 834
Sum utbetaling til investeringer	2 899 860	1 276 519

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Virksomhet: JB - Den høyere påtalemyndighet

Note 6 Innkreivingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2017	31.12.2016
Sum innkreivingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Virksomhet: JB - Den høyere påtalemyndighet

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2017	31.12.2016
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2017	31.12.2017	Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	47 412	47 412	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	47 412	47 412	0
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-862 265	0	-862 265
Skyldig skattetrekk	-8 116 838	-8 116 838	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	128	128	0
Sum	-8 978 975	-8 116 710	-862 265
Sum	-8 931 563	-8 069 298	-862 265

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
Aksjer							
Selskap 1							
Selskap 2							
Selskap 3							
Balanseført verdi 31.12.2017							0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.